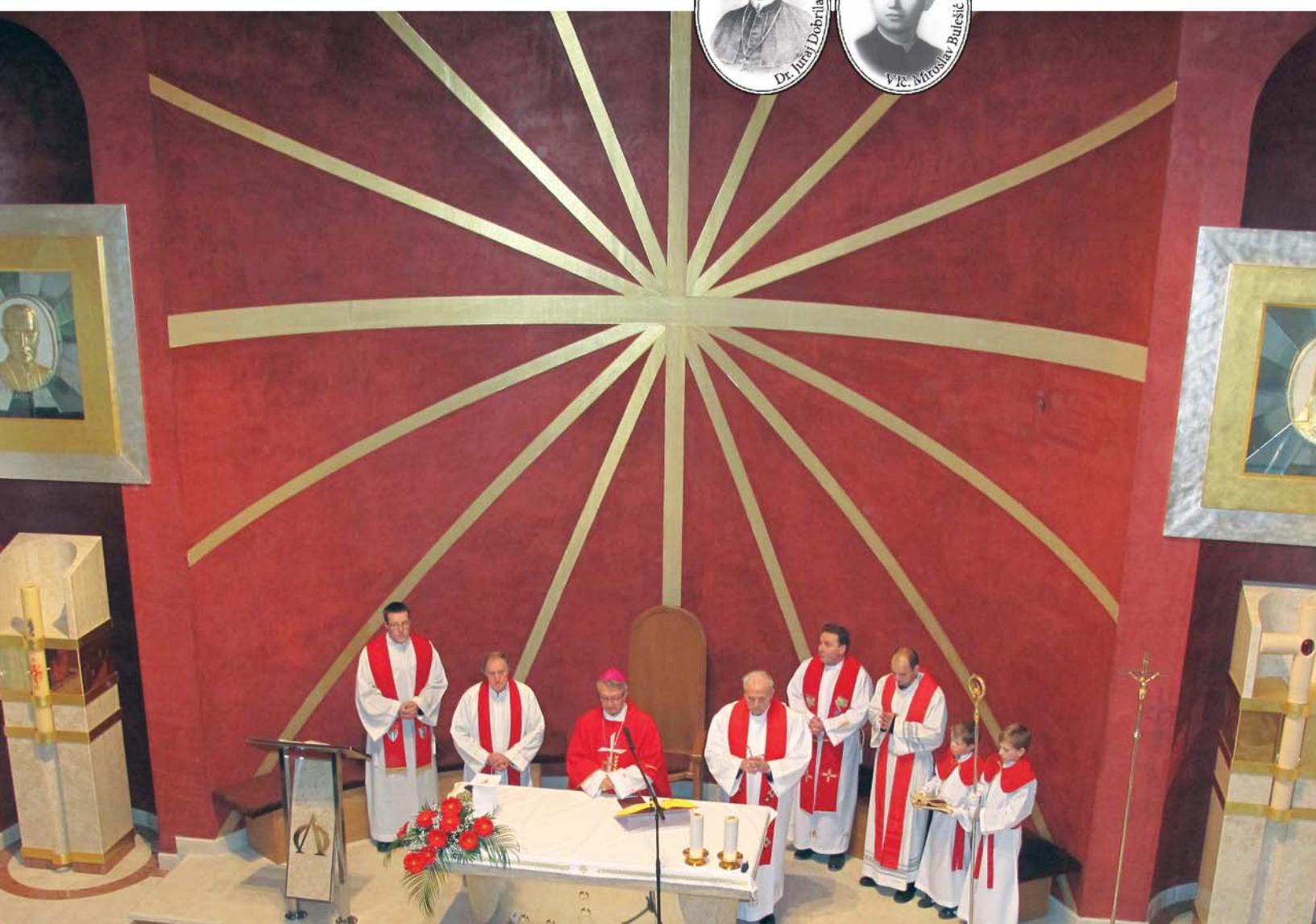

2/313 godina XXXI. Veljača 2012. Cijena 8 KN.

Ladonja

Vjerski informativno-kulturni list

**PROSLAVA BLAGDANA
Bl. Alojzija Stepinca**

Crkva Sv. Blaža u Vodnjanu

Trebalo je 40 godina, 13 tisuća zlatnih dukata, deset godina samodoprinos žitelja Vodnjana i prikupljanje, također dobrovoljno, svih ušteđevina vodnjanskih bratovština kako bi se podigla nova crkva, koja se pokazala u punoj svojoj veličanstvenosti. Prozračna i skladna, građena je po uzoru na mletačku crkvu San Pietro in Castello, koju je projektirao graditeljski genij Andrea Palladio. Izgradnja je počela 1761. godine, posvećena je 1808., ali ne i u potpunosti dovršena. To je najveća župna crkva u Istri, i ima najviši zvonik (63 m).

Na neobaroknom pročelju kipovi su sv. Blaž, njemu zdesna su sv. Petar i sv. Lovro, te sv. Pavao i sv. Kvirin njemu s lijeva. Kipove u naravnoj veličini, osim kipa sv. Blaža koji je veći, izradila su braća Trevisan, Andrea i Giovanni, sinovi samoukog i cijenjenog slikara Veneria iz Vodnjana.

Crkva ima deset oltara i posjeduje izuzetno vrijedan inventar. Velika su zanimljivost neraspadnuta tijela svetaca, corpi santi. Zbirka relikvijara došpjela je u Vodnjan donacijom slikara Grezlera 1818. g. On ih je prikupio u Veneciji nakon raspuštanja samostana u doba francuske vlasti.

Zbirka sakralne umjetnosti u ovoj crkvi najznačajnija je na tlu Hrvatske. Broji 730 izložaka koji potječu iz razdoblja od 400. godine pa sve do 19. stoljeća.

Župu Sv. Blaža vodi vlč. Marijan Jelenić.

Spomendani

3. veljače, Sveti Blaž, župa u Vodnjanu; crkve u Baratu (Bačva), Gračiću, Musaležu (Poreč), Saležu (Zrenj), Sv. Lovreču Pazeničkom.

7. veljače, preminuli vlč. *Vinko Peresa*, rođen 1916. u selu Bičići (Barban), zaređen 1941., župnik u Juršićima, od 1947. do smrti župnik u Vodnjanu; vlč. *Stanko Macuka*, r. 1920. u Sv. Petru u Šumi, zaređen 1943., službovaо u Buzetu, upravljaо Humom, Vrhom, Sovinjakom i Črnicom; preminuo 2002.

9. veljače, blagdan sv. Apolonije - crkva u Katunu (Gračiće); preminuo vlč. *Marco Zelco*, r. 1893. u Višnjalu, zaređen 1916., službovaо u Svetvinčentu, Labincima, Kašteliru i Kanfanaru, gdje je obješen 1944.

10. veljače, spomen na bl. Alojzija Stepinca, biskupa i mučenika.

11. veljače, Gospa Lurdska – crkva u Radinima (Brtonigla).

13. veljače, blagdan sv. Foške – crkve u Pomeru, Batvačima, Vrsaru i Žminju.

14. veljače, blagdan sv. Valentina – crkve u Kanfanaru i Krnici.

18. veljače, preminuo vlč. *Zvonimir Brumnić*, r. 1912. u selu Fučići kod Lindara, zaređen 1935., službovaо u Zrenju, Tinjanu, Gologorici, Oprtlju i Lovrečici; preminuo 1999.

Na današnji dan 19. veljače 1858.

Četvrto Gospino ukazanje u Lurd

Petak, 19. veljače 1858., Bernadette Soubirous više se ne boji i osjeća dublji nutarnji poriv da ode do špilje Massabielle. Prati ju šest ili sedam žena zajedno s Bernadettinom tetkom. Nakon tri Zdravomarije, Bernadette ponovno ima viđenje i ono traje oko 30 minuta. Toga je dana ponijela sa sobom blagoslovljenu svijeću.

Toga se dana, 19. veljače, Gospa Bernadetti ukazala četvrti put. Prvi put se to dogodilo 11. veljače 1858. U trećem ukazanju, 18. veljače, Gospa je pitala

20. veljače, preminuli vlč. *Mirko Vecchiet*, r. 1902. u Trstu, zaređen 1933., službovaо u Boljunu, deportiran 1943. u njemački logor smrti Dachau, gdje je preminuo 1944.; vlč. *Vjekoslav Sloković*, r. 1926. u Pazinu, zaređen 1949., upravljaо župama Lindar, Labin, Raša, Sv. Martin na Labinštini, Kašćerga, Zamask, Motovun i Brkač, Umag, Petrovija i Lovrečica; preminuo 2007.

21. veljače, preminuo vlč. *Ante Kresina*, r. 1934. u selu Kresini (Žminj), zaređen 1959., bibličar i profesor teologije, doktorirao na Gregoriani 1965., profesor na Teologiji u Zadru i Rijeci do smrti, 1990.

24. veljače, preminuo vlč. *Antun Hek*, r. u selu Heki 1944., za svećenika zaređen 1968.; profesor u pazinskom sjemeništu, upravitelj župe Pazinski Novaki; pokrenuo bogatu nakladničku djelatnost; prvi ravnatelj Pazinskog kolegija; preminuo 2002.

26. veljače, preminuo vlč. *Vladislav Premate*, r. 1912. u Premanturi, zaređen 1934., službovaо u Juršićima, Sv. Martinu na Labinštini, Labinu, u pulskoj katedrali; preminuo 2001.

28. veljače, preminuo *Giuseppe Delton*, r. 1900. u Vodnjanu, zaređen 1924., biskupski kancelar i profesor u porečkom sjemeništu; u Vatikanu je bio u službi šestorice papa; preminuo 1997.

djevojčicu: „Hoćeš li biti tako dobra i dolaziti do spilje daljnjih petnaest dana?“ Bernadetta je tako i postupila: Gospa joj se ukazala osamnaest puta, posljednji put 16. srpnja 1858.

Bernadette se pridružila sestrama Božje ljubavi u Neversu. Umrla je 1879. sa svega 35 godina. Papa je sestraru Marie-Bernarde proglašio svetom 1933. Njeno je tijelo ostalo netaknuto, u staklenom ljesu, u kapelici samostana u Neversu.

Korizma me oslobađa od ropstva

Biblijka čitanja koja se čitaju na Pepelnici govore o obraćenju, o postu i o molitvi. Čitanja pozivaju vjernika da prihvati vrijeme korizme kao vrijeme milosti i vrijeme spasa koje pomaže čovjeku na putu njegova spasenja.

Piše Zdenka JELAČIĆ

Čovjek 20. stoljeća sva je svoja znanstvena postignuća usmjerio prema razvoju tehnologija koje su mu trebale donijeti oslobođenje i materijalno blagostanje. Međutim, dogodilo se suprotno; čovjek je postao još više izoliran od svijeta, od ljudi, te se osjeća usamljenim pored sve tehnike, dok je s druge strane čovječanstvo zapalo u veliku duhovnu i materijalnu krizu. Dok proživljavamo svi zajedno ovu veliku recesiju i krizu, krajnje je vrijeme da zavirimo u svoju dušu i pitamo se: Što se to događa sa mnom, kamo ide moj život?

Crkva nam odgovor na ovo životno pitanje nudi upravo na blagdan Pepelnice ili Čiste srijede, kad svećenik dok posipa pepelom našu prgnutu glavu, izgovara: „Spomeni se čovječe da si prah i da ćeš se u prah pretvoriti.“ (Memento homo, quia pulvis es, et in pulverem reverteris) ili „Obratite se i vjerujte Evandželu!“ Izlazak iz problema je obraćenje na individualnoj, a onda na kolektivnoj razini.

Obred pepeljenja

Obred pepeljenja je simbolična gesta koja posvjećuje čovjeku tko je on zapravo. U Starom zavjetu je pepeo znak propadljivosti i znak je grešnika. Pepeo je i znak čovjekove smrtnosti. Posipanje pepelom označuje javnu ispovijed. Simbolikom te mrtve tvari čovjek priznaje svoju grešnost te tako postiže Božje milosrđe.

Pepeo je simbol pokore i poziv je kršćanima da razviju duh poniznosti i žrtve, a također podsjeća da je Bog velikodušan i milosrdan onima koji mu se obraćaju pokorna srca. Dobiva se od blagoslovljениh grančica palme

korištenih na Cvjetnicu prethodne godine. Pepeo se blagoslovila svetom vodom i kadi tamjanom.

Korizmeni program

Biblijka čitanja koja se čitaju na Pepelnici govore o obraćenju, o postu i o molitvi. Čitanja pozivaju vjernika da prihvati vrijeme korizme kao vrijeme milosti i vrijeme spasa koje pomaže čovjeku na putu njegova spasenja.

Milostinja

Traži se od svakog vjernika da u vrijeme korizme osim posta i molitve daje milostinju onima koji su u potrebi. Vjernik treba u tom svetom vremenu činiti i djela milosrđa. Pokora i djela ljubavi čiste od grijeha i krote zlo u čovjeku. Molitve govore i općenito o korizmenim djelima (što onda svakako uključuje i djela milosrđa).

Brojni se kršćani u korizmi odreknu svih 40 dana nečega što im je osobito draga, npr. mesa, alkohola ili cigareta. Neki su se, upravo odričući se u korizmi, uspjeli oslobiti ovisnosti o drogi,

televiziji, igricama, mobitelu... Svatko od nas ima svoju ovisnost, samo je pitanje koliko smo toga svjesni. Korizma je idealno vrijeme da poradimo na izgradnji svoje osobnosti.

Molitva

Već u Starom zavjetu vidimo prisutnost molitve u izraelskom narodu. Psalmi su cijele zbirke molitava. Tako i u Novom zavjetu, posebno u liku Isusa Krista, imamo prisutnu molitvu kao intimni i bliski kontakt s Bogom (razgovor s Bogom). Molitva je izraz cjelokupnog života: ona nadahnjuje vjernički život, a vjernički život potvrđuje molitvu i čini je istinitom. Naše molitve ne govore izravno o smislu i važnosti molitve, upravo zato što su one – molitve.

Korizmeno euharistijsko slavlje je, među ostalim, uzvišena molitva kršćanske zajednice okupljene na početku korizme. Crkva nam u korizmi nudi posebne pobožnosti (križni put) da više poradimo na svome duhovnom životu. Korizma nije samo vrijeme odričanja, već i vrijeme duhovnog rasta preko molitve.

Pokrenuo Antun Hek, od lipnja do listopada 1972. listić – prilog obiteljskog časopisa Kana, samostalno izlazi od Božića 1981.

Osnivač

Biskupski ordinarijat Porečke i pulske biskupije

Glavni urednik

Željko Mrak

Uredništvo

Blaž Bošnjaković

Robert Buršić

Ana Cvitan

Ilija Jakovljević

Tomislav Milohanić

Željko Mrak

Adresa uredništva

Jurja Dobrile 1, 52400 Poreč

tel: 052/429-034

fax: 052/429-039

ladonja@biskupija-porecko-pulska.hr

List izlazi 12 puta godišnje

Rukopise i fotografije ne vraćamo

Grafičko i likovno oblikovanje

Marijan Markežić

Grafička priprema

Gabrijel Erman

Tomislav Erman

Tisak

Josip Turčinović d.o.o., Pazin

Nakladnik

Josip Turčinović d.o.o., Pazin

Žiro račun

2380006-1147003243

Devizni račun

ESB: CHR22 70010000-09166144

IBAN: HR7324020061100107336

UDK ISSN

282 : 379.8

ISSN 1330-5018

Naslovnica: *Misa u crkvi Bl. Alojzija Stepinca u Škropetima*

Sadržaj

Crkvena godina

Korizma me oslobađa od ropstva

3

Godina vjere

Očitovanje Petrove vjere

5

In memoriam

Antun Hek, deset godina poslije

6/7

Kronika

Biskup Milovan u Ljubljani

9

Proslava Sv. Blaža

14/15

Stepinčevu u Funtani i Škropetima

16/17

Jasličari obišli Istru

19

Blaženik sutra

Sluga Božji Miroslav Bulešić

20/21

Život počinje začećem

Komisija "Iustitia et pax" Hrvatske biskupske konferencije održala je u Zagrebu, 8. veljače, sjednicu pod predsjedanjem sisačkog biskupa Vlade Košića. Pozivajući se na izjavu Komisije HBK, "Iustitia et pax" od 26. studenoga 2004. godine, koja je bila objavljena u povodu rasprave o medicinski potpomognutoj oplodnji, Komisija je ponovno naglasila moralno načelo poštovanja svakog ljudskog bića od trenutka začeća i zaštiti njegova prava na život. Komisija poziva sve odgovorne u društvu, osobito one na vlasti, da briga

za zajedničko dobro bitno uključuje i zaštitu prava na život svakog ljudskog bića od časa njegova začeća.

Hrvatsko katoličko liječničko društvo izrazilo je svoje nezadovoljstvo i neslaganje sa stavovima ministra zdravlja dr. Rajka Ostojića vezane uz najave promjene Zakona o medicinskoj oplodnji. "U svojim izjavama ministar zdravlja dr. Rajko Ostojić relativizira početak života, dijeli građane Republike Hrvatske na zaostale, konzervativne i rigidne koji smatraju 'da život počinje spajanjem

muške i ženske jajne stanice' i na suvremene, koji smatraju 'da život počinje rođenjem djeteta, prvim plaćem ili kad mama osjeti prve pokrete, obično u 5. mjesecu trudnoće'", upozorava HKLD, primjećujući također da "iznenađuje činjenica da ministar zdravlja ne poznaje, ili podcjenjuje, stav Etičkog povjerenstva Klinike za ženske bolesti i porode KBC Zagreb, Petra 13 iz godine 2009., a koji je izražen na upit Ustavnog suda Republike Hrvatske, naime, da život počinje začećem". (L)

Pismo iz Rima

Nismo naučili lekciju

22

Politika i društvo

Tamne strane Europske Unije

23

Kultura

Zbornik o akademiku Fučiću

25

Hrvatska Istra

Dobrla - od potleušice u Ježenju do katedrale u Trstu

26/27

Feljton

Crkva u Istri u doba Italije

28/29

Savjeti

Ileus, crijevna opstrukcija

30

Očitovanje Petrove vjere

Isus traži od nas osobni sud. On nije pitao samo Petra, nego pita svakog čovjeka: Ti, što ti misliš o meni?

Piše dr.
Dražen
KUTLEŠA,
biskup
koadjutor

Kao temelj za naše razmišljanje o vjeri uzimamo odlomak iz Matejeva evanđelja 16,13-16, koji se dogodio kod Cezareje Filipove, kad Isus upita učenike što ljudi kažu o njemu.

Kako se sve više približava dan razapinjanja na križ, Isus nastoji što više vremena provesti sa svojim učenicima da bi ih što bolje poučio. Želi im mnogo toga reći, poučiti ih, iako ima mnogo stvari koje ne mogu razumjeti niti su im potpuno jasne. Na kraju se povlači u kraj Cezareje Filipove. Stanovništvo je većinom nežidovsko, i tamo je Isus u miru poučavao dvanaestoricu. Os-kudijevao je s vremenom, a nitko nije razumio ovaj njegov problem. Nitko nije prepoznao tko je on i što je on. Gdje su oni koji će nastaviti njegov posao o kraljevstvu kad napusti svoje tijelo? Ako nitko nije shvatio istinu, onda će djelo njegovo propasti i kršćanska vjera neće preživjeti. Zato Isus testira svoje učenike ispitujući ih za koga ga oni smatraju. Ovo je jedna od najdramatičnijih stvari u kojima Isus ispituje svoje učenike.

Zanimljivo je zašto baš Isus izabire Cezareju Filipovu kad se zna da je to poganski kraj. U Cezareji Filipovoj se nalazio hram starom sirijskom bogu Balu. Ondje je bilo veliko brdo u kojemu se nalazila duboka pećina, koja se smatrala mjestom rođenja velikog boga Pana, boga prirode. Nadalje, u toj pećini izvire rijeka Jordan. Sama pomisao da je ovdje vrelo rijeke Jor-

dana prožima lijepim sjećanjem cijelu židovsku povijest, a osobito religioznu povijest pobožnih Židova. Ali ima tu još nešto. U Cezareji Filipovoj bio je veliki hram od bijelog mramora u čast Cezaru. Podigao ga je Herod Veliki. Kasnije je Filip, Herodov sin, uljepšao i ukrasio hram i promijenio ime Panias u Cesarov grad, kojemu je dodao svoje ime *Filipova* da se može razlikovati od Cezareje na obali mediteranskog mora. Nitko ne bi mogao pogledati na Cezareju Filipovu, čak iz daleka, a da ne bi primijetio mnoštvo svijetlog mramora i da ne bi pomislio na moćni Rim i na Cezara.

Ovo je doista divna slika. Ovdje je beskućnik, siromašni galilejski tesar, s dvanaest najobičnijih ljudi u vrijeme kada pravovjerni spletare i sniju kako da ga unište kao opasnog heretika. Najednom kod te Cezareje Filipove Isus traži mišljenje od svojih učenika. Mora znati prije odlaska na križ je li ga itko makar i nejasno shvatio, tko je i što je. Nije uputio pitanje izravno, ali je pitanje vodilo k tome. Upitao ih je što ljudi kažu o njemu i za koga ga drže. Oni su odgovorili da neki kažu da je Ivan Krstitelj. Drugi kažu da je Ilij. Neki kažu da je Jeremija. Kada ljudi poistovjećuju Isusa s Ilijom i Jeremijom oni su mu, prema svojem shvaćanju, iskazali veliki kompliment i postavili ga na visoko mjesto, jer su Jeremija i Ilijia bili očekivani preteče Pomazanika Božjeg. Kada oni stignu, kraljevstvo će biti vrlo blizu.

Kada je Isus čuo mišljenje mnoštva, uputio im je završno pitanje: "A vi, što vi kažete, tko sam ja?" Na to pitanje vjerojatno je nastao tajac, dok su u glave učenika dolazile različite misli koje su se bojali izraziti i onda je Petar učinio veliki čin vjere i javno ispovjedio svoju vjeru u Krista. Nakon toga Isus je znao da je njegovo djelo sigurno, jer ga je barem jedan razumio.

Interesantno je primijetiti da svaki od tri evanđelista ima svoju vlastitu verziju Petrova odgovora. Matej: Ti si Krist, sin Boga živoga. Marko je kraći od svih (Mk 8,29): Ti si Krist. Luka je najjasniji od svih (Lk 9,20): Ti si Krist Božji.

Isus je sada znao da ima barem jedan koji ga je prepoznao kao Mesiju, Pomazanika Božjeg, Sina živoga Boga. Riječ Mesija i riječ Krist su istog značenja. Jedna je iz hebrejskog, a druga iz grčkog jezika, a znače Pomazanik. Kraljevi su bili postavljeni u službu s pomazivanjem. Mesija, Krist, je Božji Pomazanik, Kralj svih ljudi. U ovom odlomku možemo naći dvije velike istine:

Prva: Bit Petrova otkrića je ljudska kategorija, iako najviša, ali ipak nerazmjerna za opis Isusa Krista. Kada ljudi opisuju Isusa kao Iliju ili Jeremiju ili jednoga od proroka, oni misle da postavljaju Isusa u najvišu kategoriju u koju ga mogu postaviti. To je bila vjera Židova, jer se proročka riječ nije čula već 400 godina. Rekli su da se od Isusa ponovno čuo Božji glas ljudima. Ovo su velika priznanja, ali ona nisu dovoljno velika jer nijedna ljudska kategorija ne može prikladno opisati Isusa Krista. Možemo se zapitati već koliko dugo vremena se proročka riječ ne čuje u našem narodu.

Druga: Ovaj kratki odlomak nas poučava da naše otkriće Isusa Krista mora biti osobno otkriće. Isusovo pitanje je: "Vi, što vi mislite, tko sam ja?" Kad ga je Pilat pitao je li on kralj židovski, odgovorio je: "Je li to pitaš sam od sebe ili su ti drugi kazali o meni?" (Iv 18,33-34). Naše znanje o Isusu nikad ne može biti iz druge ruke. Čovjek mora imati svoj sud o Isusu. Može znati svu kristologiju koju su ljudi napisali, može imati sve znanje o Isusu koje su veliki teolozi napisali, a još uvijek ne biti kršćanin. Kršćanstvo se nikad ne sastoji od znanja o Isusu, ono se uvijek sastoji od poznavanja Isusa, tj. od vjere u Isusa Krista. Isus traži od nas osobni sud. Isus nije pitao samo Petra, nego pita svakog čovjeka: *Ti, što ti misliš o meni?*

Bio je skroman čovjek i

Samo odrastao, zreo, dobro odgojen, pošten, iskren, nesebičan, istinoljubiv, skroman, u svojoj struci kompetentan djelatnik može i dalje ostvarivati viziju i zamisao mons. Heka, ističe aktualni ravnatelj Pazinskog kolegija Ivica Kordić.

Spominjući se 10. obljetnice tragične smrti prvog ravnatelja Pazinskog kolegija – klasične gimnazije mons. Antuna Heka, čovjek se prisjeti i nekih njegovih riječi. Između ostalog, znao je govoriti da uzajamno poštovanje i uvažavanje učenika i profesora podiže razinu kvalitete međusobnih odnosa, suradnje i suodgovornosti. Ako se ovim riječima pridoda njegova silna zaokupljenost i briga da započeta misija i vizija Kolegija kao odgojno-obrazovne zajednice što bolje zaživi, lako se može vidjeti da je on svojim životom, djelovanjem i riječima zacrtao put koji se ne može prijeći u kratkom vremenskom razdoblju, a kamoli stići do cilja u svega nekoliko, pa i dvadesetak godina.

Stoga i danas, deset godina poslije, Pazinski kolegij i dalje je na putu prema ispunjenju i ostvarenju zacrtanog cilja. On živi i djeluje, on raste i sazrijeva,

Mons. Antun Hek

odgaja nove generacije, a ovako mlad već se i ponosi odraslim ljudima koji su završili svoje školovanje, a danas se nalaze na raznim mjestima i uvaženi su mlađi intelektualci.

Od onog prvog, gotovo euforičnog entuzijazma samog mons. Heka, kao i prvih djelatnika i učenika ove škole, Pazinski kolegij sve više sazrijeva. On dolazi do punoljetnosti i daje pozitivan pečat sredini u kojoj se nalazi i društvu u koje, nakon završenog školovanja u Kolegiju, mladi odlaze na daljnje školovanje. Oni po svršetku školovanja taj isti pečat daju i sredini u kojoj žive, počevši od vlastitih obitelji do radnih mesta i kolektiva u kojima djeluju.

Pazinski kolegij i danas odgaja i školuje nove mlade generacije. On to čini onoliko kvalitetno koliko su kvalitetni u svojim najprije ljudskim, a onda i kršćanskim vrlinama njegovi djelatnici. Svesni smo toga i zato nam je stalo da u Kolegiju imamo što više takvih djelatnika, jer je to ključ za uspješan odgoj mladih generacija, kao i za stjecanje različitih kompetencija. Samo odrastao, zreo, dobro odgojen,

Pazinski kolegij - klasična gimnazija

svećenik vizionar

pošten, iskren, nesobičan, istinoljubiv, skroman, u svojoj struci kompetentan djelatnik može i dalje ostvarivati viziju i zamisao mons. Heka. Samo takvi ljudi mogu izgrađivati odgojno-obrazovnu zajednicu kakvu je on zamišljao. Stoga se mi i dalje redovito obraćamo našem nebeskom zaštitniku sv. Josipu da bdije nad nama, kao što je to i do sada činio, i da nas čuva od svih zasjeda i zamki Zloga kome smeta ovakav rad i ovakva zajednica.

Vjerujem da nas u svim našim dobrim namjerama i djelima prati i naš prvi ravnatelj mons. Antun Hek, radostan što se njegova zamisao i vizija polako, ali sigurno ostvaruju. (Ivana KORDIĆ)

Mons. Antun Hek u opuštenom druženju s učenicima

Rekli su o mons. Antonu Heku

Nastavljamo viziju o Kolegiju kao rasadniku duhovnog preporoda

Daniel Bogešić: Hek je bio velik vizionar. Od mnogobrojnih njegovih ideja vezanih za odgoj i obrazovanje, spomenut će samo neke. Prije svega, koncept „škole-zajednice“ – velika ideja i velik izazov. Iako je to iznimno zahtjevno, i dalje se trudimo ostvariti taj plemeniti projekt. Štoviše, iskustvo nas je učinilo još svjesnijima potrebe oslanjanja na Božju Providnost. Brojni uspjesi naših sadašnjih i bivših učenika na raznim područjima svjedoče o tome da smo i Hekovu ideju o Kolegiju kao rasadniku izvrsnosti uspješno nastavili razvijati. Nastavili smo Hekovu viziju o Kolegiju kao kvazu duhovnog preporoda, kao inicijatora pozitivnih promjena u društvu, gospodarstvu, kulturi, znanosti, i to najprije na zavičajnoj razini, a zatim nacionalnoj, pa i široj razini. Kolegij je i dalje mjesto susreta, okupljanja, mjesto edukacije i evangelizacije. Mislim da smo u tom smislu definitivno ostali na tragu Hekovih misli.

Miranda Guštin: Monsinjora Heka sjećat će se po dobroti, susretljivosti, toplini, osmjehu, po velikoj skromnosti, velikodušnosti i ljudskosti. Bio mi je oslonac i poticaj, a ostao je uzor.

Mons. Antun Hek s profesorima

Orijana Paus: Mons. Hek je u svakom čovjeku tražio nešto dobro, i on je bio Dobro za sve nas koji smo ga poznavali. Bio je skroman čovjek, a tako bogat u ljudskim vrijednostima, danas zanemarenima: ljubavlju prema Bogu i svakom čovjeku, iskrenom brigom za drugoga, ne tražeći ništa za sebe, poštovanjem i mudrošću. Uvijek je nešto kvalitetno planirao, imao viziju svega što ga se doticalo, ali rezultati i uspjesi tih planova uvijek su bili namijenjeni drugome, i on je u tome uživao. To nam je ostavio u naslijede, naravno, samo ako tako želimo živjeti.

Vi ste svjetlost svijeta

PULA U samostanu Sv. Antuna u Puli održana je 5. veljače duhovna obnova bračnih parova na temu „Vi ste svjetlost svijeta“. Pozivu se odazvalo dvadeset i pet parova, a obnovu je predvodio novoizabrani nacionalni tim Hrvatske zajednice bračnih susreta p. Josip Sremić te bračni par Ivanka i Milan Došlin.

Svatko je od prisutnih imao priliku ući u samoga sebe, zagledan u četiri svijeće koje su stajale na stolu. Tri su svijeće gorjele: jedna grbava, jedna zaprljana i jedna obična; samo ona četvrta, najljepša, koja je jedina bila ukrašena i omotana u celofan nije gorjela. Kakve smo mi to svijeće? Izgaramo li za našeg bračnog druga, obitelj, prijatelje i zajednicu? Širimo li svjetlost ljubavi drugima? Dopoštamo li Gospodinu da po nama i danas čini svijet boljim?

Pater Sremić u svom uvodu govorio je kako svjetlost donosi toplinu, koja se osjeća i koja grije druge oko nas. Isus je to pravo svjetlo koje preko nas i danas svijetli. Kad pogledamo čovjeku u lice i osjetimo da je on naš brat ili sestra, tada znamo da Njegovo svjetlo i dalje svijetli u našim srcima i da se po nama dalje dijeli i širi. Bez Isusa naša bi djela bila samo aktivnosti. Važno je i da ono što smo besplatno primili, besplatno i dijelimo. Snaga para nalazi se u sakramentu ženidbe, koji treba živjeti u iskrenosti kako bi u njemu plamnjela ljubav, koja ne može ostati nepoznatljiva i neviđena.

Bračni par Došlin podijelio je s prisutima svoja bračna iskustva, kako nije lako uvijek gorjeti, izgarati, nestajati za

S duhovne obnove bračnih parova

drugoga, ali to je jedini put, jer samo na taj način možemo biti putokaz drugima. Hod putem svjetla traži od nas odgovornost. Bog čezne za time da živimo odgovorno, kako se Njegovo svjetlo u nama nikad ne bi ugasilo. Stoga trebamo ustajati nakon padova, prihvataći jedni druge, praštati, umirati sebi i svojim udobnostima da bi ljudi oko nas bili sretni, ne smijemo nikad odustajati, poželjeti stati, zatvarati se u sebe, već trebamo snagu naći u molitvi. Usponi i padovi stalni su dio puta bračnog para koji, imajući jedno drugog, uz Božju pomoć stalno ide naprijed i tada svaka patnja, trpljenja i iskušenja dobivaju svoj smisao. Par se osvrnuo i na njihovo iskustvo Bračnog vikenda, koji je utjecao na promjenu njihova bračnog odnosa. Odluke ljubavi koje su tada donijeli nastoje živjeti i danas.

Pater Sremić govorio je o simbolici svijeća. Grbava, obična i prljava svijeće nisu tako lijepo kao ona omotana u

celofan, ali za razliku od nje obavljaju svoje poslanje, pretvaraju se u svjetlo. Nikad nismo dovoljno grbavi, prljavi i obični da ne možemo svijetliti i širiti svjetlo ljubavi, života, topline i molitve onima koje nam je Gospodin stavio na naš životni put. (R. i L. ŽUFIC)

Bračni susreti u Opatiji

Bračni susreti u prostorima Isusovačke rezidencije u Opatiji u 2012. održavat će se:

2. - 4. ožujka, 20. - 22. travnja, 19. - 21. listopada, te 30. studenoga - 2. prosinca.

Možete se prijaviti na tel.:

Žufić 098/794-036

lino.zufic@pu.t-com.hr,

Vlč. A. Zec, župnik 091/542-8908

antun.zec@ri.t-com.hr

Druženje u Pastoralnom centru sv. Josipa

LABIN Župnik vlč. Blaž Bošnjaković pozvao je 22. siječnja djecu, katehete, učiteljicu i voditeljicu Božićnog programa u crkvi Sv. Franje u donjem Labinu na druženje. Tom prigodom župnik je zahvalio na lijepom programu i počastio sudionike uz želju da nastave suradnju. (I. K.)

Druženje u Pastoralnom centru

Europa izbacila Isusa iz svoga doma

Netko je odlučio da Bogu i kršćanstvu nema mjesta u europskom Ustavu, a sve glasniji su oni koji tvrde da je kršćanska Europa tek obična konstrukcija. Učitelja kao da nema ni u društvenim sustavima koji ne poštuju čovjekovo narodno i vjersko opredjeljenje, čime se udara na njegov identitet i na njegovo temeljno dostojanstvo, rekao je biskup mons. Ivan Milovan u propovijedi.

Porečki i pulski biskup mons. Ivan Milovan na Svjetski dan selioca i izbjeglica, 15. siječnja, slavio je misu u crkvi na Tromostovljlu uz koncelebraciju mons. Juliuszam Janusza, apostolskog nuncija u Republici Sloveniji, mons. Antona Stresa, ljubljanskog nadbiskupa i metropolita te još sedmorice svećenika, Slovenaca i Hrvata. Sudjelovanjem u bogoslužju i koncertom božićnih skladbi nakon sv. mise cijelu je svečanost obogatio Mješoviti zbor zagrebačke župe Sv. Blaža.

U homiliji je biskup Milovan kršćanski protumačio pojmove doma i domovine, te ih povezao i s 20. obljetnicom priznanja Hrvatske i Slovenije, a kritički se osvrnuo na Europu koja ne želi da Krist stanuje u njoj.

Potpuno je opravdano što je proslava na kojoj smo se okupili nazvana "Božićni dani hrvatskih katolika u Sloveniji". Povezivanje ove proslave s Božićem, koji unatoč tome što je kalendarski većiza nas, opravdano je jer otkriva mnogo više nego što se na prvi pogled može učiniti. Otkriva da se sve čovjekove

Biskup Ivan Milovan

težnje, svi njegovi osjećaji, sve dobro u čovjeku pojačavaju upravo kroz Božić. Generacije Hrvata sanjale su svoju Domovinu, tako gorljivo, tako zdušno da su zbog ljubavi prema njoj mnogi muškarci i žene, ali i djeca i mлади, tijekom desetljeća proganjani, zatvarani, mučeni, ubijani, što je kulminiralo u Domovinskom ratu. Što su naraštaji hrvatskih vjernika sanjali? Za čime su čeznuli? Sanjali su i čeznuli Domovinu u kojoj će vladati sloboda, u kojoj će se poštivati čovjekovo dostojanstvo od začeća do smrti, u kojoj nitko neće biti omalovažavan zbog vjerske priпадnosti, u kojoj će zakoni biti pravedni, a radnik vrijedan svoje plaće. Sanjali su Domovinu kao

kulturnu raznicu koja čitavom svijetu može pokazati što su naraštaji vrijednih umova stvarali i čime su oplemenili svijet. Sanjali su Domovinu čija će polja i šume blistati u svojoj ljepoti, a čije će more čistoćom oplakivati obale... No danas se moramo suočiti s istinom i upitati se: jesu li se snovi i čeznje doista ostvarili? Potraga za Domovinom dostoјnom čovjeka uvijek mora završiti tamo gdje Učitelj stanuje. Tražimo Učitelja, ali budimo realni, na mnogim ga mjestima ne nalazimo. Netko je odlučio da Bogu i kršćanstvu nema mjesta u europskom Ustavu, a sve glasniji su oni koji tvrde da je kršćanska Europa tek obična konstrukcija. Učitelja kao da nema ni u društvenim sustavima koji ne poštuju čovjekovo narodno i vjersko opredjeljenje, čime se udara na njegov identitet i na njegovo temeljno dostojanstvo. Kada će se glasno s odgovornih mjesta konstatirati da ignoriranje Boga u osobnom i društvenom životu ne može dovesti do blagostanja? Dokle god je duše u čovjeku, ona čezne za Bogom i u njemu nalazi svoju Domovinu. Stoga nema drugoga puta za čovjeka do Božjega puta, nema pravednijih zakona za čovjeka do Božjih zakona, nema sretne Domovine za čovjeka bez želje da se proširi kraljevstvo Božje!, poručio je biskup Milovan. (L)

Četiri desetljeća djelovanja uršulinki

ROVINJ Blagdan sv. Andeleta Merici, utemeljiteljice reda uršulinki, svečano je proslavljen u Rovinju 27. siječnja. Time je obilježena 40. obljetnica djelovanja uršulinki u župi sv. Eufemije u Rovinju. U kršćanskim korijenima Europe utkano je i djelovanje brojnih muških i ženskih redovničkih zajednica.

Doprinos i uloga uršulinske zajednice posebno dolazi do izražaja u odgoju djevojaka i mladih. Po primjeru sv. Andeleta, karizma uršulinske zajednice je odgoj mladih po Božjem naumu. Njezina karizma i danas je aktualna, ne samo po tome što je osnovala družbu, već je oko sebe okupljala laike - Andeline prijateljice i prijatelje. Njezina molitva odjekuje kroz vrijeme, a njezin se rad zrcali u svakoj uršulinki, svakoj sestri ili prijateljici. Kroz požrtvovni rad u župi, karitativno djelovanje u školi, rad s mladima, starijima i nemoćnima, Andeline prijateljice prisutne su skoro u svakoj župnoj zajednici i zboru. Svojim marljivim radom kao sakristanke pomažu svećenicima potvrđujući time ona pravila koja im je sv. Andela ostavila.

Nakon sv. mise u oratoriju uslijedio je agape na kojem su sestre uršulinke počastile župljane kolačima, a zatim je dvadesetak Andelinih prijateljica nastavilo s druženjem uz pjesmu u samostanu uršulinki. (L)

Velike su napasti pa je teško

Gdje god sam bio, svugdje je bilo lijepo. S dobrim i jednostavnim ljudima uvijek se našlo rješenje kad su nastali problemi i krize – riječi su našeg slavljenika, zlatomisnika vlč. Marina Mikolića.

Razgovarao Željko MRAK

Iz Vaših rodnih Motovunskih Novakih zapravo nikad niste ni otišli. Poslijeratno razdoblje i teškoće nisu ni Vas mimoše. I danas razgovaramo u rodnoj kući, gdje ste proveli djetinjstvo.

Rođen sam u Motovunskim Novakima, 1938. od oca Andžela i od majke Marije r. Ujčić, iz Staroga Pazina. Rođen sam na dan u kojem župa slavi svoju nebesku zaštitnicu, sv. Marinu, pa sam dobio ime Marino. Krstio me svećenik Zvonimir Brumnić, koji je zamjenjivao ondašnjeg župnika Ivana Pavića. Djetinjstvo sam proživio u svojoj obitelji u kojoj se rodilo šestero djece. Od njih dvoje postat ćemo svećenici, brat Ivan i ja. Veliko siromaštvo mučilo je sve obitelji u župi. Tako i moju, pa je otac Andželo otišao u Argentinu i tamo radio više godina prije mog rođenja. Osnovnu školu sam polazio u Motovunskim Novakima, od 1945. do 1949. Neko vrijeme je župnik Josip Sinožić dolazio u školu držati vjerouauk. To su brzo zabranile komunističke vlasti pa smo imali vjerouauk u župnoj crkvi. Učiteljice su se

Zlatomisnik Marino Mikolić

Mladomisnik Marino s ocem, majkom, sestrom, župnikom Štokovićem i dvije djevojčice

neprijateljski i grubo ponašale prema učenicima čije su obitelji bile vjerničke. Školskim ravnalom ili šibom udarale su nas po dlanovima ruku (tzv. „srdele“), po nogama ili poslale klečati. Kad sam postao svećenik, prigodom susreta s jednom od njih doživio sam ugodno iznenadjenje. Zagrlila me i pitala za oproštenje. Nedavno sam posjetio njezin grob na pazinskom groblju i pomolio se za nju.

Mladoj misi nazočio mons. Božo Milanović

L: Kad ste se odlučili postati svećenik?

Župnik Ivan Pavić mnogo se brinuo za mlade i za nova duhovna zvanja. Osnovao je križare i križarice i Društvo Srca Isusova. Više se mladića i djevojaka opredijelilo za duhovno zvanje. Među njima je bio i moj brat Ivan, koji je otišao u družbu asumpcionista u Rim, a potom u Firencu. U sjemeništu je otišao i Vlatko Lakošeljac

iz Lakošeljci. Godine 1946. došao je za župnika mladomisnik Josip Sinožić. Nastavio je Pavićev apostolat duhovnih zvanja. Kao pravi Isusov duhovni pastir, probudio je u meni i kod još nekoliko dječaka želju da i mi postanemo svećenici.

L: Eto nas 50 godina poslije u istom mjestu gdje ste imali mlađu misu. Kako je zapravo bilo učiti i studirati u ta vremena?

U sjemeništu u Pazinu u Srednjoj vjerskoj školi (Klasična gimnazija) od 1949. do 1957. završio sam osam razreda. U prvom razredu školske godine 1949./50. bilo nas je 76 đaka. Iz toga razreda mnogi su postali svećenici, a jedan je postao i biskup, mons. Metoda Pirih, biskup koparski. Teološke studije počeo sam i nastavio na VTŠ-u u Pazinu, gdje sam apsolvirao i diplomirao. Zaređen sam 27. kolovoza 1961. u župnoj crkvi Sv. Jurja u Starom Pazinu. Zaredio me beogradski nadbiskup dr. Josip Ujčić, rodom Staro-

izdržati i ostati uspravan

Vlč. Marino Mikolić sa sakristanom Pavletićem u Zamasku 1962. godine

pazinac, i stric moje majke Marije, rođene Ujčić. Mladu misu slavio sam 1. listopada 1961. na prvu nedjelju toga mjeseca, kada župa slavi blagdan BDM od sv. Krunice (Ružarova). Župnik je bio Mirko Štoković, a propovijedao je mons. Ivan Gallo, župnik iz Kaldira.

Bila mi je velika radost i čast što je mojoj mladoj misi prisustvovao mons. Božo Milanović. On je inače vrlo rado prisustvovao mladim misama svojih bivših đaka i studenata. Doživljavao je u njima veliko zadovoljstvo, jer su ti mlađi ljudi, mlađice i sazreli plodovi, proizašli iz Pazinske srednje škole i teologije. Kao profesor i rektor bio nam je vrstan odgojitelj, zajedno s drugim poglavarima i odgojiteljima. Sjećam se da nam je govorio da nismo prisiljeni izabrati svećenički život, nego da svatko po svojoj savjeti o tome slobodno odlučuje. Ako budemo svećenici, Crkvi i narodu bit ćemo najveći dobročinitelji. I oni đaci koji nisu postali svećenici ponijeli su u život mnogo toga vrijednoga naučenog od mons. Milanovića, a posebno njegovu dobrotu i blagi osmijeh.

Svugdje mi je bilo lijepo

L: Službovali ste u više župa, podijelite neka iskustva tih službovanja s našim čitateljima?

biskup ponovno imenovao njihovim župnikom. Stanovao sam u Novakima u rodnoj kući, a u župe putovao „fićom“, ne samo nedjeljom i blagdanima, već skoro svaki dan. Svako „putovanje“ bilo je dugo oko 40 km. To je bilo nemoguće izdržati pa me biskup u kolovozu 2003. imenovao župnikom u Motovunskim Novakima. Tu sam ostao do 25. siječnja ove godine. Zbog sve većih poteškoća sa služom neke službe više ne mogu obavljati. Biskup je zato dodijelio župi župnog vikara vlč. Josipa Peteha, mlađomisnika koji se radosno i marljivo uključio u pastoralne dužnosti i meni olakšao župničku službu.

Gdje god sam bio, svugdje je bilo lijepo. S dobrim i jednostavnim ljudima uviđek se našlo rješenje kad su nastali problemi i krize. Posebno je bilo lijepo s djecom na Zamasku i u Kašćergi. Iskreno kažem da mi je lijepo također ovdje u rodnoj župi. Poznajem osobno svakog župljana pa i one koji tek nekoliko puta na godinu sudjeluju na župnoj misi. Poznajem svu djecu, malu i veliku, njih oko 150. Svima znam ime i prezime i kojoj obitelji pripadaju. Većinu njih sam i krstio. Dobri su u školi, u crkvi i na vjerouaku. Kako da ne bude lijepol?

Antun Hek, biskup dr. Dragutin Nežić, Marino Mikolić, 27. svibnja 1978.

S proslave zlatne mise u Zamasku

L: Župa Motovunski Novaki nekad i danas?

Otprilike 60 godina unazad, župa je u vjerskom pogledu bila sigurno drugačija, kao i ostale župe u Istri. Tada su svećenici govorili o Novakima kao o najboljoj. Iz župe je bilo devet živućih svećenika, šest redovnica, jedanaest sjemeništaraca i više mlađih misa. Župom su upravljali vrijedni duhovni pastiri: Ivan Pavić, Ivan Gallo, Josip Sinožić, Franjo Štegel, Mirko Štoković, Ivan Štefanuti i Ante Žufić. Ljudi su poštivali nedjelju i blagdane, slavili misu, primali sakramente, odgajali mlađe i djecu. Većina njih živjeli su kao praktični kršćani, usprkos proganjanjima od komunističkih vlasti. Idealno bi bilo da je i danas tako. Nažalost vremena su drugačija i drugačiji ljudi, osobito mladići i djevojke.

Ljudske i kršćanske vrijednosti se obezvrijedjuju. Crkva i njezini ljudi su obeshrabreni. Uzmimo u obzir materijalizam, hedonizam, antikršćansko raspoloženje u politici, u školama i medijima, ekonomsku recesiju. Velike su napasti pa je teško izdržati i ostati uspravan. Usprkos svemu, ima još dobroih i zauzetih vjernika.

Mladi, ne popuštajte kušnjama

L: Vaša poruka mlađima i svim čitateljima „Ladonje“?

Za mlađe bih citirao lijepu poruku pape Benedikta XVI. izrečenu na Trgu bana Josipa Jelačića u Zagrebu,

4. lipnja 2011.: „Dragi mlađi prijatelji, ne dopustite da vas zavedu privlačna obećanja lakog uspjeha, načini života koji daju prednost izgledu na štetu nutritine. Ne popuštajte kušnjama da se potpuno pouzdate u posjedovanje, u

S proslave zlatne mise u Motovunskim Novakima

materijalne stvari, odričući se slijediti istinu koja ide dalje, poput visoke zvijezde na nebu, kamo vas Krist želi povesti. Dopustite da vas povede u Božje visine!"

Sve čitatelje „Ladonje“ srdačno pozdravljam! List im preporučam jer će u njemu naći korisnog i kvalitetnog štiva. „Ladonja“ nam donosi vijesti i reportaže iz svih naših župa u Is-

tri. Tako obogaćuje naše biskupijsko zajedništvo i pomaže da vi vjernici i mi svećenici budemo što više narod Božji!

Slavlje u Motovunskim Novakima

Nać župnik Marino Mikolić, poznat po svojoj skromnosti, nije baš imao na umu prirediti neko veliko slavlje prigodom svoje zlatne mise. Nakon ustrajnog «nagovaranja», a vjerujem da je i biskup pomogao u tome, zajednički smo odredili datum slavlja (u nedjelju Krista Kralja) i krenuli u planiranje. Nastojeći ne zamarati ga previše, a ipak ga upoznati sa svim detaljima vezanim uz zlatomisničko slavlje, u organizaciju se uključio velik broj župljana, zajedno s vlč. Josipom Petehom.

Župljani su mu darovali zlatni ciborij i zlatni kalež, Općina Karojba časoslov, a Biskupija medalju.

Župljani su svojim novčanim prilozima omogućili da se nakon svečane svete mise priredi prigodna zakuska za sve prisutne sudionike slavlja.

Drago nam je da je župnik sa svime bio jako zadovoljan, da nas je poslužilo lijepo vrijeme, a ako smo nešto ili nekog izostavili u organizaciji, neka nam oproste jer nije bilo namjerno.

I na kraju, hvala Vam, velečasni, za svu ljubav i pažnju koju nam poklanjate i za milijun Vaših malih i vrijednih stvari koje su nam nepoznate, ali su u Božjem srcu pohranjene. Neka Vas i dalje prate dobro zdravlje i Božji blagoslov s visinom! Vaši župljani s vlč. Josipom! (Marina SRDOC)

Zlatomisničko slavlje u Zamasku

Slavljene u povodu zaštitnice zdravlja, Sv. Marije Magdalene, koje mještani Zamaska i Kaldira zajednički obilježavaju krajem srpnja svake godine, prošle je godine bilo uveličano misom velečasnog Marina u povodu njegova zlatomisničkog jubileja. Tom je prigodom upriličeno malo slavlje. Slavljeniku su u ime mještana Zamaska Zlatko i Lorena Matijašić uručili skromni dar za sjećanje na zajednički provedene godine. (Davorka FLEGO)

Slavlje u Kašćergi

Vlč. Marina Mikolića pozvali smo u našu župu 4. prosinca kako bi sv. misom i zajedničkim druženjem obilježili njegov zlatni jubilej - 50 godina svećeništva. Zlatomisnik je našom župom upravljao u dva navrata, od 1. studenog 1961. do 14. rujna 1969. godine, te od 12. svibnja 2002. do 18. kolovoza 2003.

Radovali smo se zajedničkom druženju, a u znak zahvalnosti darovali smo mu sliku naše župne crkve Sv. Marka u Kašćergi i crkvice Majke Božje Snježne na Padovi. Sliku su mu uručili Milena Hrvatin, koju je prvu krštil kao svećenik, te Denis Bravar i Sandra Smoljan, zadnji njegovi krštenici.

Proslava zlatne mise u Kašćergi

Susret je završio zajedničkim druženjem uz kolače vrijednih domaćica naše župe. (Nerina HRVATIN)

Misno slavlje predvodio nadbiskup Devčić

Četiri nove sigurnosne komore za zaštitu svetih tijela blagoslovio riječki nadbiskup dr. Ivan Devčić. Vodnjanska župa obilježava 800. obljetnicu postojanja. Župnik Marijan Jelenić od Svetе Stolice zatražio da se crkva Sv. Blaža proglaši bazilikom minor.

Misno slavlje u vodnjanskoj župnoj crkvi

VODNJAN Blagdan vodnjanskog zaštitnika sv. Blaža svečano je proslavljen 3. veljače, a uz dan zaštitnika Vodnjana ove se godine obilježava i 800. obljetnica utemeljenja župe i 500 godina smrti sv. Nikoloze Burse. U svečanoj euharistiji koncelebrirali su riječki nadbiskup metropolit dr. Ivan Devčić, porečki i pulski biskup Ivan Milovan, biskup koadjutor dr. Dražen Kutleša te tridesetak svećenika. Nadbiskup Devčić istaknuo je u propovijedi važnost obljetnice i zajedništva župe te kako je otkrivanjem relikvija u Vodnjani počelo novo razdoblje vjerskih hodočašća u tom kraju.

Unatoč hladnoći, u crkvi Sv. Blaža okupio se velik broj vjernika iz Vodnjana i okoline.

Župa Sv. Blaža i Vodnjan nadaleko su poznati po mnogobrojnim relikvijama, a sveta tijela su najdragocjenija. Vodnjan već dva stoljeća čuva sveta tijela,

a njihova obnova i zaštita provedena su na inicijativu župnika vlč. Marijana Jelenića. U tom su poslu surađivali Ministarstvo kulture, Hrvatski restauratorski zavod, Konzervatorski odjel u Puli, KBC Split, Istarska županija, Grad Vodnjan te posebno povjerenstvo osnovano za očuvanje i zaštitu svetih tijela, naglasio je, među ostalim, biskup Milovan.

Nove četiri sigurnosne komore za zaštitu svetih tijela blagoslovio je riječki nadbiskup i metropolit dr. Devčić.

Obilježavanje 800. godišnjice župe poseban je dan za čitavu katoličku javnost, istaknuo je župnik Jelenić, jer je župa zajednica ljudi koju se upućuje u vječni život. Velika je pobjeda, doda je, što su osigurane nove klimatizirane komore za čuvanje i zaštitu svetih tijela pa im vanjski faktori neće moći našteti. U povodu 800. godišnjice župe Vodnjan nedavno je izdana knjiga koja govori o njenoj povijesti.

Budući da je Sv. Blaž zaštitnik grla, nakon mise upričen je blagoslov grla, a vjernici su mogli poljubiti relikviju sv. Blaža, koji je živio za vrijeme cara Dioklecijana 284.-305. u razdoblju najjačeg progona kršćana. Bio je biskup u gradu Sebasteji u Maloj Aziji i izučeni liječnik. Na stratištu molio je Boga da usliša molitvu svakome tko boluje od grlenih bolesti te se do naših dana slavi ta uspomena obrednim grličanjem zazivajući svećevu pomoć.

Po povijesnim izvorima prvi kaptol i bazilika na ovom području bila je ona sv. Jakova u Guranu iz 784. godine, a 1212. utemeljena je samostalna župa Vodnjan. Te su se godine pred epidemijama i opasnostima od napadača vodnjanska naselja Guran, Mednjan, Sv. Lovro, Sv. Kvirin i Vodnjan ujedinili i preselili u zajedničko mjesto Vodnjan. Ime Vodnjan navodi se već u povijesnim zapisima iz 932. godine, a prvi pisani trag o njemu je iz 1194. godine.

Nadbiskup Devčić blagoslivlja sigurnosne komore sv. tijela

Padom Venecije i za vrijeme austrijske vladavine ponovno je pripojen Puli, a 1993. dobiva status općine, potom i grada, koji danas obuhvaća i Galižanu, Peroj, Barbarigu i Gajantu.

Ove godine župa Vodnjan obilježava i 500 godina od smrti sv. Nikoloze Burse, čije se neraspadnuto tijelo čuva u ovoj crkvi s još nekoliko tijela svetaca (sačuvana su tijela Leona Bemba, Giovannija Olinija te dijelovi tijela Sebastiana i Barbare), tzv. vodnjanских mumija, po čemu su zadnjih godina crkva i Vodnjan svjetski poznati, i tu se hodočasti tijekom čitave go-

dine. Sakralna zbirka utemeljena 1984., nadograđena 1990., čuva vodnjansko crkveno blago, ostataka ukupno 370 relikvija, ili zemaljskih ostataka 250 svetaca te je po tome jedna od najvećih takvih zbirki u Europi.

U međuvremenu je u jednom od sarkofaga pronađeno 876 kostiju svetaca povezanih vrpcama te s priloženim zapisima o njima. Da bi se ponovno razvrstale i odredila njihova starost i značaj, o njima trenutno brinu forenzičari u Splitu. Znanstvenom obradom svetih tijela došlo se do novih saznanja o relikvijama. Sveta tijela

snimljena su CT-om te je ustanovljeno da je tijelo sv. Pavla samo skelet, tijelo sv. Leona Bernba djelomično je raspadanuto, a tijela sv. Ivana Olimija i sv. Nikoloze sačuvana su sa svim unutarnjim organima.

Rimski kardinali su za svog nedavnog boravka u Istri obišli Vodnjan i ostali zadržani ljetopom i bogatstvom koje krije ta župa. Župnik Marijan Jelenić je već od Svetе Stolice zatražio da se Sv. Blaž proglaši *bazilikom minor* jer ona to svojom pojmom i blagom koje čuva opravdano zaslужuje. (L)

Misa i fešta u prigodi Sv. Blaža

GROŽNJAN Svečanom svetom misom, koju je predvodio župnik vlč. Alen Žufić, župljeni Grožnjana obilježili su blagdan Sv. Blaža, suzaštitnika župe. Vlč. Žufić je u homiliji posebno istakao preobraćenje sv. Blaža, liječnika, te njegovo kasnije djelovanje u korist potrebitih u zdravstvenom i duhovnom smislu.

Na kraju svete mise uslijedio je blagoslov grla.

Svoj doprinos svečanosti euharistijskog slavlja dao je i župni zbor, uz pratnju obnovljenih orgulja iz 1848. godine.

Fešta je nastavljena u općinskoj dvorani uz zakusku i glazbu grupe "Trio

"Saltin". Zabavu i zakusku organizirala je Općina Grožnjan. (V. D. M.)

Blagoslov grla

Ako zrno ne umre, ne daje ploda

Biskup dr. Dražen Kutleša rekao je u propovijedi da ne može ni zamisliti što bi se dogodilo s Katoličkom crkvom u Hrvatskoj da blaženi zagrebački nadbiskup Alojzije Stepinac vlastodršcima nije rekao: Ne!

Misno slavlje u Funtani

Na blagdan Bl. Alojzija Stepinca svećano euharistijsko slavlje u župnoj crkvi Sv. Bernarda u Funtani, kojoj je blaženik suzaštitnik, predvodio je biskup koadjutor porečke i pulske biskupije dr. Dražen Kutleša u koncelebraciji sa župnikom domaćinom Sergijem Jelenićem, porečkim župnikom Željkom Zecom, vrsarskim župnikom Linom Zohilom, te nekadašnjim funtanjanskim župnicima Ivicom Butkovićem i Maksimilianom Buždonom.

Bio je to prvi susret vjernika ove župe s biskupom koadjutorom dr. Kutlešom, kojeg su srdačno dočekali i otvorena srca poslušali njegove poruke Radosne vijesti. Iz Evandelja toga se dana čitala Isusova usporedba o sjemenu iz koje je u propovijedi biskup dr. Kutleša izlučio tri sugestivna savjeta: ako ne umremo, ne možemo živjeti; svoj život moramo izgubiti da bi ga dobili; služenjem postajem čovjekom.

Umrijeti pa živjeti zvuči paradoksalno, rekao je biskup Kutleša, ali doista, ako zrno ne umre, ne daje ploda. Prvi su

kršćani znali da je krv mučenika, sjeme kršćana. Umrijeti ovomu svijetu, roditi se za onaj svijet. U ovome svijetu vladaju drukčije zakonitosti, važno je tko si ti. Važno je, međutim, poručio je biskup Kutleša, tko je za tebe Isus. To je temeljno pitanje našega života.

U životu smo egoisti, okrećemo se sebi, mislimo odveć na materijalna dobra. Blaženi Alojzije Stepinac mogao je uživati u životu da je postupio po mjerilima ovoga svijeta. Njegov je cilj bio Gospodin. Ljudima je govorio ono što misli, a to je odlika svetaca, napomenuo je biskup. Većina diplomatski govore ono što žele da drugi čuju, što se njima sviđa. Hrabrost je reći istinu, štititi čovjeka, reći nekome da to što radi nije dobro. Crkva ne može izdati svoje poslanje i principe ni po cijenu života. I nije glupo umrijeti za ideale.

Služenje drugima, milosrđe i pomaganje velika je vrijednost Crkve, poručio je biskup. Nema služenja drugima, u prvom je planu osobni interes, centar svijeta sam ja, a ne drugi, zaboravljamo da je bolje davati nego primati. Nad-

tim činjenicama moramo se zamisliti, napomenuo je biskup.

Osvrnuvši se na blaženika, biskup Kutleša je ustvrdio da je njegova zasluga ono što imamo danas, Katoličku crkvu u Hrvatskoj. On je rekao „ne“. Ne mogu ni zamisliti što bi bilo od Crkve u nas da Stepinac nije rekao ne, naglasio je u propovijedi biskup dr. Kutleša.

Misno slavlje svojim je pjevanjem uveličao župni zbor pod ravnanjem Zlatka Crnkovića.

Slavlje je nastavljeno večerom i druženjem u župskoj dvorani, u opuštenoj i veseloj atmosferi, pa i pjesmi, što su ga priredili funtanjanski vjernici svome pastiru, koji ih je prvi put pohodio. Zasluga za sve lijepo i dobro što se te prohладne večeri dogodilo ide župniku Jeleniću, zboru i vjernicima koji su ispunili crkvu, te vrijednim župljankama koje su pripremile izvrsnu riblju večeru. Nisu, jasno, nedostajali ni kolači. Biskupa su ispratili pjesmom „Lijepo ime Dražen, Bog ga živio“. (R. B.)

Oltar bl. Alojzija Stepinca

Biskup Milovan: Stepinac je svetac savjesti

Protiv strahota rata i totalitarizama ustali su borci Božji, borci Duha Svetoga i suprotstavili se Božjim sredstvima tom zlu, ulažeći sebe u svjedočenje ljubavi, milosrđa, opraštanja, pravde, istine, slobode. Među najjačima u Europi bio je i bl. Alojzije Stepinac, divan dar Crkvi i našem hrvatskom narodu, poručio je biskup Ivan Milovan.

Svečanim euharistijskim slavlјem, uz sudjelovanje pjevača župnog zbora i ove je godine proslavljen blagdan Blaženoga Alojzija Stepinca u istoimenoj crkvi u Škropetima, u župi Motovunski Novaki, 10. veljače.

Misu je predvodio biskup mons. Ivan Milovan uz sudjelovanje župnika domaćina vlč. Marina Mikolića, te vlč. Marijana Pamića, vlč. Gracijana Živolića, vlč. Josipa Peteha i vlč. Vladimira Brizića.

Vjernici su s osobitom pozornošću poslušali propovijed biskupa Milovana koji je, među ostalim, rekao da je ova prekrasna crkva zamisao poratne generacije čije se ostvarenje dogodilo nedavno, a djelo je ruku mještana i mnogih donatora. Ova je crkva sveto mjesto okupljanja mještana, djece, mlađih, molitvenih skupina, znak i podsjetnik na bl. Alojzija Stepinca. Pri pomisli na blaženika, napomenuo je mons. Milovan, prisjećamo se i na dva strašna svjetska rata, dva totalitarizma koji su htjeli zavladati svijetom i čovjekom i počinili strahote. Protiv toga ustali su borci Božji, borci Duha Svetoga i suprotstavili se Božjim sredstvima tom zlu, ulažeći sebe u svjedočenje ljubavi, milosrđa, opraštanja, pravde, istine, slobode. Među najjačima u Europi bio je i bl. Alojzije Stepinac, divan dar Crkvi i našem hrvatskom narodu, rekao je biskup Milovan.

Koja je poruka Alojzija Stepinca nama, Crkvi danas i u budućnosti? U zagrebačkoj sudnici 3. listopada 1946. zagrebački nadbiskup Alojzije Stepinac je rekao: „Moja je savjest mirna, moja je savjest čista!“ Sigurno je bio svjetan riječi Isusove: „Kad vas budu vodili na sudove...ne bojte se, ja će vam

Biskup Ivan Milovan

dati mudrost... Duh Sveti poučit će vas o svemu.“ Čini nam se da je to sržna poruka mučenika, bl. Alojzija Stepinca: On je svetac savjesti! Takođe su ga vjernici u Hrvatskoj pamtili u ona vremena i kasnije, naglasio je porečki i pulski biskup mons. Ivan Milovan.

Alojzije Stepinac posvjedočio je životom vrijednost stava o nenadomjes-

noj ulozi savjesti kao glasa Božjega. Mi savjest spominjemo uz sv. isporučenje, savjest kao prijekor za učinjeno zlo, a to je taj negativan vid savjesti (zabranje) koji je svakako važan, ali bl. Stepinac više svjedoči za pozitivni vid savjesti - to i to učiniti! Prihvatići službu pomoćnog biskupa, osnovati Caritas, graditi crkve po predgrađima Zagreba, biti pomoćnik proganjениh, branitelj nemoćnih, bilo je to ne samo „ne učini zlo“ nego učiniti što više dobra. To je bio bl. Alojzije Stepinac koji je savjest doživljavao i kao osobni dijalog s Bogom. Vjerujem da su taj pozitivan vid savjesti osjetili i Škropetići kad su odlučili graditi ovu crkvu. Bog djeluje u svakom čovjeku, dajmo se stoga voditi od Duha Svetoga i učinimo što više dobra u obitelji, župi, školi, „učinimo to“ kao bl. Alojzije Stepinac, zaključio je biskup Milovan svoju propovijed. (Ž. M.)

Crkva bl. Alojzija Stepinca u Škropetima

Zahvale župnicima Fažane i Grožnjana

Fažanci sa bivšim župnikom

FAŽANA Početkom ove godine vjernički se puk Fažane dirljivim riječima oprostio od svoga dosadašnjeg župnika don Joška Listeša, koji nastavlja svoje službovanje u župi Veli Vrh.

„Naša knjiga života u ovom vremenu od tri godine i pol dopunjena je i ispisana slušanjem Vaših lijepih propovijedi, lijepih misli i riječima za naše poučavanje, odgajanje i popravljanje. Oprostite svima nama ako smo Vas bilo kada, bilo kako, bilo gdje povrijedili, ožalostili ili ponizili. Hvala Vam na brizi za stare i nemoćne. Hvala Vam za svaku pouku, za svaku riječ, za hodočašća, za slavlja, za dijeljenje sakramenata, za druženja. Hvala Vam na vođenju i poticanju malih zajednica, klanjanja, molitvi kruni-

ca, molitvenih zajednica, velikog i malog zbora, župskog vijeća, župskog Caritasa, ministranata čitača. Tražili ste od onih suradnika kojima ste povjerili ključeve kuće, Vašeg stana i crkava, da ih vratimo. To smo i učinili. Ali broj Vašeg mobitela nećemo vratiti niti izbrisati. Neka bude upisan u našim mobitelima kao znak na jedno kratko i lijepo vrijeme druženja i suradnje i da se ponekad i čujemo“, rekao je,

među ostalog, u ime župljana Aldo Baša. (L)

BUJE Prošle godine, na kraju četverogodišnjeg službovanja don Luke Pranjića u Grožnjanu, župljani su mu iskazali zahvalnost za sve što je učinio

za njih i darovali mu svećeničko ruho za dugo sjećanje na njegovu prvu župu. „Neki od nas imali su sreću odrasti uz Vas i biti poučeni Vašom mudrošću i vođeni Vašim izuzetnim primjerom“, poručio je tada gimnazijalac Marko Mirošav.

U ime Općine Grožnjan zahvalio mu je načelnik Rino Duniš, koji mu je darovao sliku s motivom Grožnjan. Nakon svećane mise, župljani su uz zakusku nastavili druženje sa svojim dragim svećenikom.

U nedjelju, 2. listopada, svoju prvu misu u Grožnjanu održao je župnik vlč. Alen Žufić, koji je srdačno dočekan. (V.D.M.)

Načelnik Rino Duniš don Luki na dar uručio sliku

Marica Monica, dobitnica Biskupijskog priznanja

BUJE Marica Monica r. Bučković, iz zemljoradničke obitelji, rođena je 1937. godine u Munama, općina Opatija. Sakramente je kao djevojčica primila u Munama i Matuljima, a vjenčala se u Bujama s Giovanim 1963. godine. Ima kćerku Lorenu i dvoje unučadi. Poslije smrti supruga, od 1997. godine živi sama. Radila je kao krojačica, a posljednjih 14 godina kao čistačica u srednjoj školi u Bujama. Bila je deklarirana vjernica u vrijeme bivše države i redovito pohađa nedjeljne misi. Njene su odlike primjereno i profinjeno lijepo ophođenje s ljudima. Od 2001. godine članica je Udruge sv. Vinka Paulskog u Bujama, gdje se istakla kao marljiva suradnica i vrijedna krojačica ministarskih odijela, crkvenog ruha, sta-

rinskih haljina za procesije i ostalog crkvenog rublja. Zadnjih 20-ak godina bez naknade je šivala albe, zaštave, oltarnike i za susjedne župe: Momjan, Kaštel, Nova Vas i Mune. U udruzi izrađuje ručne radove za karitativnu prodaju.

Marica Monica sa župnikom i biskupom

Skromna, pobožna, strpljiva, u govoru fina i uljudna, gospođa Marica zrači pozitivnom energijom. U župnom vijeću u travnju 2011. predložena je i

prihvaćena, a na dekanatskoj rekoliciji u svibnju 2011. i potvrđena kao kandidatkinja za Biskupijsko priznanje. (Mladen Juval MILOHANIĆ)

Jasličari pohodili jaslice u župama

Istarski jasličari obišli su jaslice u Pazinu, Starom Pazinu, Lindaru, Gračiću, Žminju, Sv. Petru u Šumi, Sv. Lovreču i u Puli, u crkvi Gospe od Mora. Njihova je namjera osnovati Udrugu istarskih jasličara.

PAZIN Istarski jasličari okupili su se 7. siječnja u pazinskom franjevačkom samostanu kako bi zajedno posjetili jaslice u mjestima središnje Istre i u Puli. Tu su razgledali jaslice ručne izrade koje se kao stalni postav nalaze u dvorišnoj dvorani. Ove godine fra Job je u pozadinu jaslica postavio vedute Pazina.

Nakon Pazina jasličari su se uputili u Stari Pazin, gdje su pogledali jaslice koje su izradili župljeni uz vodstvo župnika Maksimilijana Ferlina, a u Lindaru svoj je rad predstavio Nikola Mijandrušić, koji se potrudio da i ove godine jaslice budu posebne. U Gračiću svake godine jaslice izrađuje Alen Bažon, koji je ove godine uključio i nekoliko mlađih suradnika iz župe. Jasličari su u Gračiću razgledali i izložbu jaslica koja je bila postavljena u prostorijama tamošnjeg Špitala (nekadašnje ubožnice), a gdje su bile izložene brojne jaslice iz raznih krajeva te one što su ih župljeni sami izradili. U crkvici Sv. Apolonije razgledali su jaslice koje su, iako malene veličinom, posebno bile interesantne jer je za njihovu izradu korišteno dosta prirodnog materijala.

Jaslice u Kanfanaru

Put su nastavili prema Žminju. U župnoj crkvi pogledali su jaslice koje je izradio Fabio Dusman s obitelji. I on je unio neke novitete i promjene kako bi jaslice posjetiocima bile interesantne.

U Kanfanaru su jasličare dočekale prekrasne jaslice koje su izradili Mirna i Noemi. Posebnost ovih jaslica bio je kalić i još poneki detalji istarskog podneblja. Na putu prema Sv. Petru u Šumi jasličari su razgledali crkvicu Sv. Agate, a u mjestu jaslice koje su izradili Mauricio Zović i suradnici. Ovdje su se jasličari malo utoplili i okrijepili uz ugordan razgovor s pavlinima. Preko Drage put su nastavili prema Kringi, gdje su u župnoj crkvi razgledali jaslice koje je

izradila Nataša Hrvatin. U Sv. Lovreču jasličari su najprije posjetili Marija Heraka, koji u svom domu izrađuje jaslice i prima sve one koji navrate. Potom su pogledali jaslice postavljene u župnoj crkvi.

U Puli su jasličari najprije obišli jaslice u crkvi Gospe od Mora koje je izradio Aleksandar Zović sa suradnicima, a potom i župu Sv. Antuna gdje jaslice godinama izrađuje Patricio Valenta s članovima svoje obitelji i suradnicima. Ovdje je i završen obilazak jaslica uz razmjenu dojmova, savjeta i željom da se jasličari i dalje okupljaju, a s vremenom i osnuju udruženje istarskih jasličara. (*Ljiljana MARŠIĆ*)

Obnovljena tradicija kolejanja

LANIŠĆE Na blagdan Bogojavljenja najmlađi u Lanišću obnovili su stari običaj kolejanja ili kako ga ovdje zovu - zadnja dobra ruka. Po lijepom ali hladnom vremenu, predvođeni najmlađim Leonom (4 godine) kao zvjezdonošom, pohodili su svako domaćinstvo u selu, pjevali božićne pjesme i svima poželjeli sretnu novu godinu.

Kolejani su umjesto košarica za uobičajene darove imali košaricu s natpisom "Darovi za gladnu djecu u

Africi". Navečer su bili umorni, ali zadovoljni jer je u košarici bilo novca

Mladi kolejani

za mnoga litara mlijeka, a i za njih se ponešto našlo. (*Marija ŽMAK*)

Crkva u Istri žarko iščekuje svoga blaženika

Rimski proces za proglašenje blaženim primiče se svome kraju. Povjesna komisija dala je svoje pozitivno mišljenje i do Uskrsa, neslužbeno saznajemo, trebala bi zasjedati teološka komisija, a zaključke kardinalska komisija predaje Svetom Ocu, koji izdaje dekret o proglašenju blaženim.

Piše mr. Ilija JAKOVLJEVIĆ

Lik Sluge Božjeg Miroslava Bulešića, najsvjetlijeg lika vjere Crkve u Istri, već šest i pol desetljeća osvaja srca ljudi, napose mladih. Brojne generacije krizmanika, ministranata i vjernika hodočaste na njegov grob i u tišini srca utječe se zagonoru Miroslava Bulešića.

Bulešićev grob postao je hodočasničko mjesto od onoga trenutka kad je bio ubijen u Lanišću i kad su komunističke vlasti zabranile da se njegovo tijelo pokopa u Svetvinčentu i da se narod Istre od njega dostojanstveno oprosti. Toga dana, kad je bio pogreb, sve je prema Lanišću bilo blokirano, željelo se sprječiti vjernike da se oprostij od svećenika, sveca. Zabrana i zavjet štunjne još su više učvrstili svijest kod vjernika da je ovaj mladi svećenik svetački živio i da je spremno za Krista umro. Vjera u Bulešićevu svetost i mučenički života bila je jača od svih ovozemnih zabraña i učinila je njegov grob mjestom hodočašća i molitve.

Tko je Miroslav Bulešić?

Rođen je u malom, vjerom bogatom, istarskom selu Čabrunići, župi Svetvinčenat. Duhovna klima u župi, a napose svakodnevna molitva u obitelji te nedjeljno i blagdansko pohađanje svete mise, oblikovalo je dušu mladog Miroslava. Čista i plemenita duša bila je preduvjet za svećeničko poslanje i duhovno sazrijevanje za mučeništvo. Duhovno i intelektualno sazrijevanje događa se tijekom školovanja u Jursićima, Gorici, Kopru i Rimu. Ratni vihor nije zastrašio Bulešića da postane svećenikom i da služi čovjeku bez obzira na njegovu nacionalnost.

Vlč. Miroslav Bulešić, župnik u Baderni

Nakon svećeničkog ređenja 1943. godine biskup Rafael Mario Radossi šalje ga za upravitelja župe Baderna. Mladi svećenik Bulešić posebnu pažnju posvećuje odgoju djece i mladih, želeći mlađa ljudska srca spasiti od trovanja zlom. Svetački način života i pastoralni angažman ubrzo će donositi duhovne

plodove u župi, što će smetati neprijateljima Isusova Križa. Ubrzo počinju i prve prijetnje pa je u svom dnevniku zapisao: *Moj život Ti sasvim darujem za svoje stado... Želim umrijeti za Slavu Božju i spasenje duše svoje i duša svojih vjernika.*

Nakon dvije godine premješten je za župnika u Kanfanar. Vidjevši oko sebe ratne strahote te izloženost Crkve udarima sa svih strana, u župi uvodi pobožnost Srcu Isusovu i Marijinu. Nastavlja rad s mladima i organizira pučke misije s ciljem da se dogodi duhovni preporod župe te da oslobođi ljudska srca od mržnje koja je stvorio ratni vihor i razne političke ideologije. Protivnici vjere napadali su ga i priješljivali da napusti svoj hrvatski dom i da ode u Italiju. Međutim, ljubav prema domovini i prema napačenoj Crkvi u Istri bila je jača od svih prijetnji. Dok su neke njegove kolege bježale, on je hrabro ostao uza svoj narod i govorio je: *Ako me ubiju, ubit će me za Boga i vjeru.*

Rodna kuća vlč. Miroslava Bulešića

Bista vlč. Miroslava Bulešića u Kolegiju

Nakon godinu dana biskup, poznavajući njegov dobar rad s mladima, premješta ga u Pazinsko sjemenište za odgojitelja i profesora. Ovdje se posvećuje odgoju i obrazovanju sjemeništaraca, budućih svećenika. Zajedno s ostalim istaknutim hrvatskim svećenicima zalaže se za slobodu vjere i nesmetano djelovanje Crkve, a pridonio je i međunarodnom priznanju pripojenja Istre matici domovini. Neumorni rad ovog mladog svećenika prekinut će na brutalni način neprijatelji Crkve. U kolovozu 1947. Bulešić je pratio delegata Sv. Stolice dr. Jakova Ukmara na dijeljenju krizme u Buzetu i Lanišću. Na blagdan sv. Bartola apostola, 24. kolovoza, nakon krizme u Lanišću, komunisti su napali Bulešića u župnoj kući i izboli ga nožem u vrat. Bili su uvjereni da su se time zauvijek riješili Bulešića i njegova okupljanja mlađih i vjernika. Međutim, ubrzo su hodočasnici počeli stizati na Bulešićev grob najprije u Lanišće, a potom u Svetvinčenat. Bulešić je postao znak mučeničke Crkve u Istri.

Tijek procesa za proglašenje blaženim

Biskup dr. Dragutin Nežić počeo je 1956. godine službeni postupak za proglašenje Sluge Božjega Miroslava Bulešića blaženim te započeo sa skupljanjem svjedočanstava i iskaza svjedoka. Međutim, komunističke vlasti odmah su zabranile postupak i željele na svaki način obustaviti bilo kakav proces. Na taj su način komunisti željeli prikriti svoj zločin i sprječiti javno okupljanje i štovanje Bulešića. Potom je postupak 1957. otvoren u Rimu, ali je zbog političke situacije u Hrvatskoj obustavljen. Dok je postupak mirovao, istarski svećenici su s vjernicima hodočastili na Bulešićev grob i molili za slobodu domovine i vjere.

Nakon više desetljeća, 28. ožujka 2000. godine, porečki i pulski biskup Ivan Milovan ponovno je pokrenuo postupak u našoj Biskupiji te imenovao mons. dr. Vjekoslava Milovana poskulatom kauze. Postupak se sastojao od prikupljanja svjedočanstava i iskaza svjedoka. Biskupijski postupak je zaključen 2004. godine te je sva do-

kumentacija u vezi s kauzom poslana Kongregaciji za proglašenje svetih u Rimu. Nakon nekoliko godina detaljne pripreme i proučavanja dokumenata, počeo je rimski proces. Kad su svi dokumenti bili obrađeni i pregledani, zasjedala je prva od tri komisije: povijesna, teološka i kardinalska. Do sada je povijesna komisija dala pozitivno mišljenje (votum) nakon detaljnog proučavanja spisa.

Neslužbeno saznajemo da će do Uskrsa zasjedati teološka komisija, s čime će završiti proučavanje dokumenata. Nakon što oni dadnu svoje mišljenje, tada se sve predaje kardinalskoj komisiji. Svoje zaključke kardinalska komisija predaje Svetom Ocu, koji potom izdaje dekret o proglašenju blaženim. Ove neslužbene vijesti ohrabruju i bude nadu da će Crkva u Istri toliko čekani dan dočekati. Za mnoge vjernike on je svetac i mi ga kao takvoga čestimo i utječemo se njegovu zagovoru.

Spomenploča na grobu vlč. Miroslava Bulešića u župnoj crkvi u Svetvinčentu

Nismo naučili lekciju

Strahote holokausta i danas postoje diljem svijeta. Kada kažemo "Dan sjećanja" uvijek mislimo na neke prošle događaje, ali u ovom slučaju "sjećanje" nas, nažalost, podsjeća na krutu sadašnjost, postaje" upozorenje za danas i za sva vremena, kako bismo shvatili što je u igri kada se govori o neophodnom dostojanstvu svake osobe, o univerzalnosti ljudskih prava i o naporu u njihovoj obrani".

Piše Ana
CVITAN

Sjećanje na holokaust od presudne je važnosti za vrednovanje ljudskog dostojanstva, izjavio je predstojnik Tiskovnog ureda Svete Stolice, o. Federico Lombardi, 27 siječnja, na dan kada se sjećamo žrtava holokausta. Istog dana 1945. godine oslobođeni su zatvorenici koncentracijskog logora Auschwitz. Radi se, dakle, o simboličnom datumu koji označava kraj istrebljivanja Židova, Roma, Sinta, osoba s invaliditetom, homoseksualaca, pentakostalaca, Jehovinih svjedoka, sovjetskih ratnih zarobljenika, zatim Poljaka i Slavena. Povijesna istraživanja broje od 12 do 17 milijuna žrtava genocida nacističke Njemačke i njenih saveznika.

Tri godine nakon što je Auschwitz bio oslobođen, 12. prosinca 1948., Opća skupština Ujedinjenih naroda usvojila je i proglašila Deklaraciju o ljudskim pravima, s ciljem da se tragedija i zlo rata koji je tek završio nikada više ne ponovi.

Budući da je nepoštivanje i zanemarivanje ljudskih prava rezultiralo barbarским postupcima koji vrijedaju savjest čovječanstva, ističe se u uvodu u Deklaraciju, želi se potvrditi i zaštiti neotuđiva i jednaka prava koja pripadaju svakom čovjeku i koja su temelj slobode, pravde i mira u svijetu. Tada se mislilo kako će ih svi narodi i sve države usvojiti za dobro čovječanstva.

Ulez u koncentracijski logor Auschwitz

Otač Lombardi, prigodom Dana sjećanja na žrtve holokausta, naglasio je kako *ne možemo i ne smijemo zaboraviti holokaust, jer ako su prije postojali ljudi sposobni doći do tako apsurdnih zločina, nitko nam ne garantira kako ih neće biti i u budućnosti.*

Svjedoci smo, nažalost, kako se zločini nad čovječanstvom i nakon 67 godina ponavljaju te kako nismo naučili lekciju. Prema pokazateljima Amnesty Internationala, u 2010. godini dokumentirano je da postoji prisutnost torture u 98 država, smrtnе kazne u 23 države te da dvije trećine svjetskog stanovništva nije imalo pristup pravdi zbog korumpiranih i diskriminirajućih pravnih sudova. Početkom siječnja, isti je Amnesty International publicirao izvješće o Guantánamu, zatvorskom kampu kojeg su Sjedinjene Američke Države otvorile 2002. godine s ciljem zatvaranja afganistanskih državljanima, za koje se smatralo da su povezani s terorističkim aktivnostima.

Iako spomenuta Deklaracija u članku 5 izričito kaže kako *nitko ne smije biti podvrgnut mučenju ili okrutnom, nečovječnom ili ponižavajućem postupku ili kazni*, te u članku 10 kako *svatko ima potpuno isto*

pravo na pravično i jarmo saslušanje..., samo je jedan zatvorenik ovog zatvora, od njih 779, u posljednjih deset godina odgovarao pred civilnim sudom.

Možda ne trebamo prelaziti ocean kako bismo ustvrdili prisutnost zla i negiranja čovjekova dostojanstva. Sjetimo se samo pokolja i logora za vrijeme Domovinskog rata. Zlo se ne smije zaboraviti. U tom pogledu Lombardi u izjavi nastavlja kako *trebamo strahovati zbog rizika zaborava, ili još gore, negacije počinjenih žala, te prisutnosti mržnje zbog političkih, etičkih ili religioznih motiva*. Strahote holokausta i danas postoje diljem svijeta. Kada kažemo „Dan sjećanja“ uvijek mislimo na neke prošle događaje, ali u ovom slučaju „sjećanje“ nas, nažalost, podsjeća na krutu sadašnjost, postaje *upozorenje za danas i za sva vremena, kako bismo shvatili što je u igri kada se govori o neophodnom dostojanstvu svake osobe, o univerzalnosti ljudskih prava i o naporu u njihovoj obrani.*

Dani sjećanja na počinjeni zločin i patnje žrtava prilika su za obrazovanje i odgajanje mlađih generacija za sadašnjost i humaniju budućnost.

Tamne strane Europske Unije

Kada smo odabrali Europsku Uniju kao našu sudbinu, valja ukazati na primjer njezina zastrašujuća «europskog ponašanja» prema nekim svojim članicama, Grčkoj i Italiji, u kojima je došlo do protudemokratskog puča i instaliranja tehnokrata na čelo vlada.

Piše dr. Mario SOŠIĆ

Referendum o pristupnom ugovoru s Europskom Unijom završio je u Hrvatskoj pozitivno. Ako ocijenimo jesu li zadovoljniji oni koji su bili ZA ili oni koji su glasovali PROTIV, mislim da je rezultat realan, tj. upravo onakav kakav se mogao poželjeti. S pravom ne mogu biti zadovoljni niti eu-protivnici, niti eu-oduševljenici, a niti europski birokrati. Dakle, većina izašlih na referendum bila je ZA. Time je, što je dobro, otklonjena mogućnost dalnjih uvjetovanja i pritisaka (sankcija) prema Hrvatskoj i ponavljanje referenduma. Trenutno nije bilo baš prave hrvatske alternative, i to ne slučajno, budući da se za nju kroz zadnje desetljeće nije pripremalo niti društvo, niti državu. Moglo se samo i jedino u ovaku Uniju, i to s ovakvom ili još izmrvarenjom Hrvatskom. To je većina hrvatskih građana shvatila i prihvatile pristupni ugovor s EU-om, ali je uz to jasno iskazala svoje neoduševljenje i ogorčenje na cijeli pristupni postupak koji se vodio pod ponižavajućim uvjetima.

Kako je prošao referendum u Istri? I po sudjelovanju na referendumu i po postotku pozitivnih glasova, nalazimo se negdje u sredini hrvatskog županijskog prosjeka. To je svakako u velikoj opreci sa svekolikim političkim i medijskim procjenama i samohvalama o Istri kao najeuropskoj regiji. Već se dvadesetak godina u Istri forsira tzv. europska regionalistička politika,

a Istru prikazuje kao uzornu proeuropsku regiju i «dokomotivu europske Hrvatske». To je često izazivalo nepotrebne i štetne unutarhrvatske političke rasprave i konflikte, a u samoj se Istri više forisirala politička, kulturna i druga suradnja sa svakim izvana (Italija, države ex-Jugoslavije) nego li briga za autentično istarsko i hrvatsko. Rezultat referendumu je pokazao da je učinak svih tih velikih i skupih transgraničnih regionalnih suradnji, projekata, euregija, ureda u Bruxellesu, i slično, na «europsku svijest» Istrana sasvim izostao. Nismo, dakle, niti bolji, niti gori europejci od ostatka Hrvatske.

Kad smo na temi Europske Unije, koju smo odabrali kao sudbinu našeg budućeg gospodarskog, političkog i društvenog razvoja, valja ukazati na primjer njezina zastrašujućeg «europskog ponašanja» prema nekim svojim članicama. Ponajprije, radi se o slučaju Grčke i Italije u kojima je, nakon teškoća s plaćanjem državnih i drugih dugova, pod pritiskom globalnih finansijskih moćnika i uz pristanak EU-a, došlo do protudemokratskog puča i instaliranja tehnokrata na čelo vlada, s prvenstvenim ciljem osiguranja povratka njihovog špekulantski uloženog kapitala. Takav je neuspjeli pokušaj bio nedavno i u Sloveniji kad se jednog bankara pokušalo instalirati na čelo slovenske vlade.

Aktualni slučaj s Mađarskom još je drastičniji primjer ograničavanja nacionalne suverenosti zemlje članice. Lani izabrani predsjednik vlade Viktor Orban, uz dvotrećinsku parlamentarnu potporu, poduzeo je niz reformskih koraka kako bi zemlju izvukao iz teške dužničke krize u koju ju je dove-

la prijašnja, od Europe prihvaćena, od globalnih financijera podupirana, od mađarskih medija hvaljena, i od mađarske nacionalne banke tolerirana, proeuropska socijalistička vlada i njezina zadužnička politika. Te su reforme išle u smjeru ograničavanja služničke funkcije mađarskih medija, finansijskih institucija i korporacija te nacionalne banke i guvernera, stranim gospodarima i njihovim interesima i afirmaciji mađarskog suvereniteta kroz posebno isticanje prava mađarske nacije, mađarskog jezika, davanja većih ovlasti mađarskoj vladi, parlamentu i drugim regulatornim agencijama. Učinjene su znatne ustavne i zakonske promjene, no koje se, uz galamu «ugroženih», nisu svidjele briselskim birokratima, pa je došlo do permanentnog pritiska na premijera Orbana i njegovu vladu, čak s prijetnjom poduzimanja sankcija prema Mađarskoj.

Na ovom se primjeru pokazuje kako je na djelu jedna nova međunarodna politika i doktrina, i to takva da moćnici na globalnoj razini i u EU-u toleriraju samo ponašanja koja su sukladna s njihovom politikom i interesima. Na udaru toga su, kad je riječ o Europskoj Uniji, prvenstveno male zemlje bez moćnih saveznika, dok velike (poput V. Britanije) mogu tražiti i ostvariti za sebe i posebna rješenja, pravila i pogodnosti.

Mnogi elementi mađarskog razvoja i stanja mogu se naći i u Hrvatskoj. Da je tomu tako potvrđuje i snažna kritika hrvatskih «čuvara demokracije» u medijima prema ponašanju nove mađarske vlade i njezina premijera Orbana. Uspije li Orban u svojoj pravednoj nacionalnoj politici, bit će to poticaj razvoju narodne samosvjesti, osobito u našim malim postkomunističkim društvima, da smisao vlasti i organizacije društva treba biti usmjeren na narodno i socijalno dobro, a ne na zadovoljavanje globalnih kapitalno-profitnih interesa i imaginarnih općih sloboda i neovisnosti.

Neobično dobri bomboni neobičnih prolaznika

Ako možda ima onih koji ne vjeruju ovoj priči, tu su fotografije na kojima se zorno vide naša sveta tri kralja. A što se tiče posjeta sv. Nikole, on nas je uhvatio nespremne – nismo imali fotoaparat. Ako se slučajno koju nedjelju nađete u blizini naše župe, posjetite nas jer možda se upravo tada događa neko čudo. I obavezno sa sobom ponesite fotić!

Župljeni Sv. Lucije bili su svjedoči neobičnih događanja koja se zbijaju na tlu naše župe. Prve nedjelje prosinca upravo po završetku svete mise, začusmo oštro luppenje na vratima crkve. Prije no što smo se snašli u crkvu uleti zagonetna osoba s velikom bradom i brkovima. Na opće iznenadnje, bio je to glavom i bradom sv. Nikola koji je tuda prolazio tražeći put za Pazin. Stajao je tu među nama sa svojom prepoznatljivom zlatnom kapom i ogrtačem. U rukama je držao svijetleći štap. Ohrabreni našim župnikom postavili smo mu mnoga pitanja, a on je našoj djeci na kraju darovao bombone. Dakako da smo bili sretni da se sv. Nikola na putu prema Pazinu zaustavio kod nas.

Čujte što se zbilo na blagdan Bogojavljenja! Na svetoj misi vlč. Maksimilijan Ferlin pojasnio je što se to zapravo zbilo prije 2012 godina u Betlehemu, te kako su mudraci išli za zvijezdom. Na kraju misnog slavlja djeca su priredila lijep prigodni program. Bilo je pjesme, recitacija i igrokaza. U to je dotrčao glasnik koji je krenuo prema župniku. Svi smo se trgnuli. Što se zbilo? Što se

događa? Župnik u nevjericu izusti: "To nije moguće, ja ne vjerujem da se to događa!" Glasnik je, naime, donio vijest da je upravo ugledao kako se iz smjera Grubiši prema Svetoj Luciji kreću tri čudna

jahača na konjima i da sliče na sveta tri kralja. Svi smo pohrlili iz crkve da ih dočekamo. I zaista prekrasna tri konja - bijeli, crni i smeđi, i tri neobična jahača obučeni u svilene plašteve poplako nam se približiše. Pozdravili su nas no nismo baš ništa razumjeli. Srećom je naš župnik na teologiji učio njihov jezik pa se sporazumio. Pitali su nas da im pokažemo put za Betlehem. Darovali su nam neobično ispletenu torbu koja je sličila na bisage pune bombona. Vjerojatno su i ti bomboni iz njihove daleke zemlje, jer tako dobre još nismo kušali. Nakon kraćeg objašnjavanja od kojeg mi obični puk nismo razumjeli

Tri kralja u Svetoj Luciji

ama baš ništa, odjahali su u smjeru Ježenja.

Mislim da smo mi župljeni Sv. Lucije zaista dobili poseban dar prigodom blagdana Sv. Nikole i Bogojavljenja. Ako možda ima onih koji ne vjeruju ovoj priči, tu su fotografije na kojima se zorno vide naša sveta tri kralja. A što se tiče posjeta sv. Nikole, on nas je uhvatio nespremne – nismo imali fotoaparat. Ako se slučajno koju nedjelju nađete u blizini naše župe, posjetite nas jer možda se upravo tada događa neko čudo. I obavezno sa sobom ponesite fotić! (Mirjana FERENČIĆ)

Blagoslov obnovljene župne kuće

KRNICA Obnovljenu i uređenu župnu kuću u Krnici blagoslovio je 6. veljače, prigodom mjesecne rekolekcije, biskup mons. Ivan Milovan. Župnik Ivan Princ se tom prigodom zahvalio biskupu Milovanu na pomoći Biskupije kod obnove župne kuće, kao i ostalim dobročiniteljima. Prisjetio se pok. mons. Josipa Šajjine koji je u ime Biskupije najviše pratio obnovu i sudjelovao u projektiranju kuće, ali nije dočekao ovaj svečani trenutak.

Biskup Milovan izrazio je zadovoljstvo zbog obnove župne kuće te se zahvalio svima koji su pomogli, a napose župniku Princu koji je i sam fizički sudjelovao u obnovi. Poželio je da novi prostori doprinesu boljim pastoralnim mogućnostima. (L)

Obnovljena župna kuća u Krnici

Grišni diak Branko pridivkom Fučić

U Pazinskom kolegiju – klasičnoj gimnaziji akademik Josip Bratulić, dr. Evelina Rudan Kapec, dr. Tomislav Galović i Perica Dujmović predstavili zbornik radova s međunarodnog znanstvenog skupa o akademiku Fučiću.

S predstavljanja knjige, ravnatelj Kolegija Ivica Kordić, Evelina Rudan-Kapec, akademik Josip Bratulić, Tomislav Galović i Perica Dujmović

PAZIN U Pazinskom kolegiju - klasičnoj gimnaziji, 1. veljače, akademik Josip Bratulić, Evelina Rudan Kapec, Tomislav Galović i Perica Dujmović predstavili su zbornik radova "Az grišni diak Branko pridivkom Fučić". Riječ je o radovima međunarodnoga znanstvenog skupa o životu i djelu akademika Branka Fučića (1920. – 1999.).

Svaki je od sudionika predstavljanja na svoj način dotakao život i rad akademika Fučića.

Akademik Bratulić, putujuća enciklopedija, kako ga je nazvao moderator

susreta Perica Dujmović, govorio je o vlastitom iskustvu s Fučićem, o značaju njegova znanstveno-istraživačkog djelovanja, osobito na području glagolske baštine i freskoslikarstva.

Dr. Evelina Rudan Kapec svoje je izlaganje počela „predstavljanjem ljudi“ i njihovim međusobnim vezama: od mons. Antuna Heka preko akademika Bratulića do Perice Dujmovića i Tomislava Galovića. Polazište joj je bila himna Kolegija, odnosno njezin naslov „Uzori sjajni“. Nakon nadahnutog uvoda, sadržajno je predstavila zbornik.

Dr. Tomislav Galović kratko je opisao nastanak zbornika i zahvalio svima koji su tome projektu pomogli i koji su na njemu radili. Predstavio je i Pericu Dujmovića, povjesničara umjetnosti, koji je likovno opremio zbornik.

Osobito je bilo važno što su učenici Kolegija, imajući pred sobom uvažene znanstvenike, a među njima i bivše učenike Kolegija, imali prigodu vidjeti mogućnosti vlastitih životnih putova u budućnosti kako bi se i dalje orili *Uzori sjajni*. (Orijana PAUS)

Hrvatska književnost Istre za vrijeme fašizma

PAZIN U srijedu, 18. siječnja, u Državnom arhivu u Pazinu u sklopu ciklusa mjesecnih javnih predavanja mr. Boris Domagoj Biletić, književnik i pjesnik, urednik časopisa „Nova Istra“, govorio je na temu *Hrvatska književnost Istre za vrijeme fašizma*.

Mr. Biletić je naglasio da je predavanje zapravo sažetak i najava knjige koju planira objaviti, a opisuje hrvatske književnike iz Istre u razdoblju između dva svjetska rata – od 1918. do 1945. godine. Plejada autora, od kojih je predavač neke posebno istaknuo - Balotu, Gervaisa, Peruška, Dukića, Črnju i dr. - zapravo su stvarali i najvećim djelom radili u izbjeglištvu, najčešće u Zagrebu. Tada su nastala djela različitih književnih rodova, najčešće u lirici i prozi, a tiskana su kao samostalna izdanja ili u periodici. Istarski su književnici ondašnjeg vremena kroz svoja djela opisivali društvene i političke prilike i prenosili zavičajni osjećaj čitatelju. Svojim su stvaralaštvom potvrdili vlastiti identitet i načela, a s obzirom na napetosti ondašnjeg vremena, imali su isti cilj – pripojenje Istre matici Hrvatskoj. (L.)

Od potleušice u Ježenju do katedrale u Trstu

Dobrilino biskupske geslo «Na čast Bogu i dobrobit narodu» na zoran i jednostavan način pokazuje njegovu vertikalnu i horizontalnu

Piše dr. sc. Stjepan TROGRLIĆ, Institut društvenih znanosti Ivo Pilar – Područni centar Pula

U obitelji Ivana i KATE, rođene Živičić, vjenčanih 19. studenog 1793., u VELOM JEŽENJU (župa Tinjan), 16. travnja 1812. rodio se sin kojem su roditelji dali ime Juraj. Bilo je to njihovo šesto dijete, prije Jurja rodili su se dva sina (Matija i Tomislav) te tri kćeri (Marija, Helena i Ivana), a nakon Jurja Bog im je darovao još dvoje djece, Margaritu i Blaža. Ni roditelji, ni kumovi (Matija Botegaro i Marica Runko), a ni krstitelj župnik Matija Ivančić, nijerijeratnije se, kad su malog Jurja donijeli na krštenje, nisu pitali: "Što će biti s ovim dječakom?" Sudbina kao da mu je bila određena njegovim socijalnim podrijetlom. Sin siromašnih roditelja zemljoradnika, koji su dodatno zarađivali baveći se tkalačkim zanatom, zbog čega su ih zvali „Tkalčevi“, trebao je nastaviti očevim stopama: ostati na zemlji, zasnovati obitelj, izroditi djecu i usmjeriti ih kao što je njega usmjeravao njegov otac. No Providnost je htjela da životni put dječaka Jurja iz Velikog Ježenja kreće drugim stazama, nepoznatim velikom dijelu istarskog ruralnog svijeta, apolitičnog, nepismenog i zatvorenog u sebe.

Kao osmogodišnji dječak četiri godine pohađa župnu školu u Tinjanu na njemačkom jeziku. Učitelj, kapelan Ivan Radetić, najvjerojatnije se služio hrvatskim jezikom kako bi ga djeca mogla razumjeti. Videći bistroumnost malog Jurja, kapelan ga je po završetku pučke škole poslao u Pazin, gdje završava dvogodišnju normalku „pripravnici“. Nakon toga slijedi odlazak u Karlovac – tu kod franjevaca završava šest razreda gimnazije: četiri niža („latinske škole“) i dva viša („humaniora“). Tijekom boravka u Karlovcu upoznaje se s idejama Ilirskog pokreta – Hrvatskog narodnog preporoda, kojemu je Karlovac bio jedno od žarišta. Potom slijedi studij filozofije i

teologije u Centralnom bogoslovnom sjemeništu u Gorici. Za svećenika Tršćansko-koparske biskupije zaredio ga je biskup Matej Ravnikar, 11. rujna 1837., mladu misu slavio je u rodnoj župi 7. listopada iste godine. Kratko vrijeme službovao je kao kapelan u župama Mune i Hruščica. Godine 1839. biskup ga je uputio na doktorski studij u Beč. Za vrijeme studija u Beču boravio je u zavodu „Augustineum“. Tu se susreće s đakovačkim biskupom Josipom Jurjem Strossmayerom te prihvata njegove ideju o kulturno-jezičnom jedinstvu južnih Slavena. Godine 1842. doktorirao je iz teologije s temom „Nauka crkvenih otaca o sakramenu ispovijedi“.

Od 1842. do 1858. boravio je u Trstu obnašajući razne dužnosti: najprije je bio kapelan i propovjednik u najvećoj tršćanskoj crkvi Sv. Antuna Novog, potom vjeroučitelj i ravnatelj djevojačke osnovne škole, kratko vrijeme bio je ravnatelj i profesor na IV. godini bogoslovije za bogoslove Tršćansko-koparske biskupije. Godine 1854. postao je kanonik i župnik tršćanske katedrale sv. Justa. Tu ga je zateklo imenovanje porečko-pulskim biskupom 1857. i odlazak u Poreč na katedru sv. Maura godine 1858. U Poreču je, kao porečko-pulski ordinarij, proveo 17 godina. Poslije smrti biskupa Bartolomeja Legata 1875., papa Pio IX.

imenovao ga je tršćansko-koparskim biskupom. U Trstu, na katedri sv. Justa, ostao će sedam godina. Preminuo je 13. siječnja 1882. i sahranjen je na tršćanskem groblju sv. Ane.

Imenovanje porečko-pulskim biskupom

Kad je 26. lipnja 1857. u Poreču umro Antonio Peteani, prvi biskup sjedinjenih biskupija porečke i pulske, državni i crkveni vrh stavili su se u potragu za njegovim nasljednikom. Procedura izbora novog biskupa predviđala je čim neki biskup umre ili bude premješten, namjesnik zemaljske vlade, na čijem se području nalazila ispravnjena biskupija, tražio je od svih biskupa crkvene pokrajine (metropolije) da predlože trojicu kandidata za novog biskupa. Nakon toga bi namjesnik ove prijedloge s prijedlogom jednog svog kandidata i njihovim ocjenama proslijedio Ministarstvu kulta i obrazovanja. Potom su slijedili pregovori i usuglašavanje stava između Ministarstva kulta i Svetе Stolice oko najprihvatljivijeg kandidata. Tek kad je pronađen kandidat «podočan» za obje strane, car je određivao («designavit») novog biskupa, a papa ga je imenovao, odnosno potvrđivao («nominavit»).

Najvjerojatnije je na opredjeljenje za Dobrilu utjecala i austrijska politika nacionalnog balansiranja, pa je nakon Talijana Peteanija trebalo pronaći «slavenskog» kandidata. Dakako, to ne umanjuje osobne Dobriline kvalitete iškusnog pastoralnog djelatnika i učenog svećenika.

Za biskupa je Dobrila posvećen 2. svibnja 1858. godine u katedrali u Gorici. Prvi posvetitelj bio je gorički nadbiskup Andrija Gollmajer, a suposvetitelji

su bili tršćansko-koparski biskup Bartolomej Legat i krčki Ivan Vitezić. U Poreču je svečano ustoličen u bazilici sv. Maura 17. svibnja 1858. uz nazočnost velikog broja vjernika i svećenika. Povratak Dobrile u rodnu mu Istru dočekali su Hrvati i Slovenci s velikim oduševljenjem, dali su maha osjećajima kroz pjesničke izričaje. Hrvati su se nadali da s Dobrilinim imenovanjem za biskupa dolazi «pramaliće», zato zahvaljuju Bogu za taj providnosni čin, pozivaju ga da «miluje» povjerenou mu stado jer «puk tvoj kojeg ljubiš bolestan je». Tršćanski Slovenci nazivaju ga suncem i zorom koja naviješta prekrasan dan, a đakovački biskup Strossmayer nazvao ga je apostolom Istre. Među čestitkama susrećemo i onu književnika Frana Kurelca. Uz izraze «radosti i veselja» zbog Dobrilina imenovanja biskupom, Kurelac vjeruje kako će novoimenovani biskup svojim radom tešku i žalosnu situaciju istarskih Hrvata preobraziti u radosnu.

Dobrilino biskupsko geslo «Na čast Bogu i dobrobit narodu» na zoran i jednostavan način pokazuje njegovu vertikalnu i horizontalnu – odnos prema Bogu nadahnjivao je i prožimao rad za dobrobit naroda, dok je rad za narod bilo egzaktni pokazatelj čašćenja Boga. Kao porečko-pulski biskup Dobrila je za biskupski grb uzeo lik Majke Božje uznesene na nebo iz porečke bazilike. Ispod Marije nalaze se oblaci. Ovalni medaljon kao pozadina na kojem se nalazi Uznesenje BDM plave je boje. Na vrhu medaljona su šešir i rese kao znakovi biskupske vlasti. Nakon preuzimanja Tršćansko-koparske biskupije u svoj biskupski grb ugradio je povijesne simbole središta biskupije - s lijeve strane dva lista kao završetak koplja, u sredini je sv. Just zaštitnik grada, a desne palica s dva obruba.

Nastupna poslanica

Za razliku od kasnijih poslanica u kojima je sadržaj na hrvatskom identičan onome na talijanskom jeziku, u nas-

Rodna kuća biskupa Dobrile

tupnoj poslanici od 16. svibnja 1858. godine uočljive su razlike. U onoj pisanoj na hrvatskom jeziku, novoimenovani biskup dao je oduška svojim nacionalnim osjećajima. Uz zahvalu Bogu što se nakon 32 godine izbivanja vraća u svoju «milu domovinu» Istru, veseli ga spoznaja da su upravo njega, seljačkog sina, car i papa uzdigli na biskupsku čast, jer na taj način je iskazana čast, u prvom redu, tom svijetu s kojim se on kroz čitav život identificirao. U istoj nastupnoj poslanici na talijanskom jeziku osjeća se ujedno drukčiji, službeniji, ton. Ne uspijeva ga prikriti ni uobičajeni naslov «Al venerabili clero e diletto popolo» (Časnom svećenstvu i ljubljenom narodu). Talijanskim vjernicima i svećenicima predstavlja se kao «vaš biskup» koji, svjestan težine biskupskog poziva, nije želio tu službu. Svoj povratak u Istru tumači kao posljedicu nedokucivih putova Božjih, pokoravajući se tim putovima prihvatio je biskupsku službu, iako mu je bilo teško napustiti «voljeni Trst».

I dok se u poslanici hrvatskim vjernicima obraća samo siromašnom seljačkom svijetu, što je i razumljivo jer osim seljaka, ako izuzmemo svećenički stalež, drugih društvenih grupa među istarskim Hrvatima u to doba zapravo i nema, u onoj namijenjenoj talijans-

kim vjernicima posebno je spomenut građanski sloj kao nositelj političke i gospodarske moći i inteligencija kao moralni autoritet. Položaj onih prvih je, ističe Dobrila, utoliko značajniji ukoliko svojim odlukama, tj. donošenjem zakona, mogu zaštiti vjeru i moralna načela - *korijen i temelj svakog zadovoljstva u životu*. U istom kontekstu razumljiva je i primjedba: *U mjeri u kojoj se po ugledu, naobrazbi ili dostojanstvu ističemo, obvezatniji smo ostvariti u našem životu ono što nam vjera predlaže kao najuzvišenije i najpotrebne: tražiti kraljevstvo Božje i pravdu Njegovu.*

I teološko-pastoralni naglasci u ove dvije poslanice, uz određene sličnosti, ipak su različiti. U onoj na talijanskom jeziku, nakon uobičajenog uvoda u kojem, poslije isticanja svoju nedostojnost i preplašenost pred odgovornošću biskupske službe, dosta široko obrazlaže učenje Tridentskog koncila i crkvenog učitelja sv. Bernarda o tome kakav biskup treba biti. Tumači također simboliku znakova koje biskupi dobivaju prigodom biskupskog ređenja: biskupski štap (znak biskupske pastirske službe), prstena (znak svećeničkog poslanja) i Evanđelistara (znak poziva da naviješta Riječ Božju povjerenom mu narodu). (*Nastavlja se*)

Patriotizam pod okriljem Crkve

Na području Istre, nakon nekoliko korektnih biskupa, koji su nastojali biti dobri pastiri talijanskom, hrvatskom i slovenskom puku, pri kraju talijanske vlasti bilo je biskupa koji su svoje talijanstvo htjeli nametnuti svojim slavenskim ovčicama, «jer na koncu konca nalazimo se u Italiji». To su bili riječki biskup Isidoro Sain, riječki pa tršćansko-koparski Antonio Santin te porečki i pulski biskup Raffaele Radossi.

Piše Stanko Josip ŠKUNCA

Patriotizam ili domoljublje po sebi je vrlina koja treba resiti svakog čovjeka, jer tko ne ljubi svoj narod, ne može ljubiti ni druge. No, nerijetko se događa da pretjerana ljubav prema vlastitom narodu zamagljuje pogled na druge i ne vidi da drugima uskraćuje ono što im pripada po prirodnom pravu. Na području Istre, nakon nekoliko korektnih biskupa, koji su nastojali biti dobri pastiri talijanskem, hrvatskom i slovenskom puku, pri kraju talijanske vlasti bilo je biskupa koji su svoje talijanstvo htjeli nametnuti svojim slavenskim ovčicama, «jer na koncu konca nalazimo se u Italiji». To su bili biskupi u našim krajevima: riječki Isidoro Sain, riječki pa tršćansko-koparski Antonio Santin, porečko-pulski Raffaele Radossi i zadarski Doimo Munzani. Govoreći o istarskim biskupima u vrijeme nakon sklapanja Lateranskog konkordata 1929. godine, treba imati na umu da je Crkva imala vrlo delikatan zadatak dok je usklađivala

svoje odnose s državom. Do konkordata dolazi nakon teških vremena za Crkvu, nakon više od četrdeset godina vatikanskog sužanjstva i liberalnih anti-klerikalnih talijanskih vlada. Dobivajući slobodu, Crkva je u svom djelovanju bila primorana pokazati dobru volju u odnosu na nacionalne težnje talijanskog režima. Ta je politika vladala i pri odabiru crkvenih glavara.

Šain - prvi riječki biskup

Mons. Isidoro Sain (Izidor Šain), riječki apostolski administrator i biskup (1922. - 1932.), iz Zidina kod Novigrada, benediktinac, bio je opat samostana Praglia u Italiji kad je 1922. imenovan apostolskim administratorom u Rijeci. Osnivač je riječke biskupije (1925.) i njezin prvi biskup. Premda se ne mogu zanijekati njegove zasluge u organiziranju nove biskupije, pastoral, kao i njegova socijalna osjetljivost, u bisku-

Mons. Isidoro Sain

piji koja je (bez Sušaka) imala polovinu hrvatskog i slovenskog stanovništva, ukinuo je staroslavensku službu Božju, hrvatski jezik u crkvama, biskupsku kuriju popunio talijanskim kadrom, poslao u Jugoslaviju hrvatske kapucine Gospe Lurdske, gdje je plodno djelovao o. Bernardin Škrivanić, graditelj svetišta, gvardijan i provincijal. Biskup se pri kraju života, bolestan, povukao u samostan Dailu, odakle je upravljao biskupijom. Umro je u Rijeci 1932. Naslijedio ga je drugi Istranin, Antonio Santin.

Santin naklonjen talijanskoj politici

Mons. Antonio Santin – najprije riječki (1933. – 1938.), a zatim tršćansko-koparski biskup (1938. – 1977.) pod kojim je bila sjeverna i središnja Istra, rodom je iz Rovinja, negdašnjeg bastiona talijanstva u Istri, pa nije nikakvo čudo da je odgojen u talijanskom nacionalnom duhu. Svoj svećenički rad počinje u Krnici i Mutvoranu na startu talijanske vlasti u Istri. Mlad i sposoban svećenik, dobar Talijan, brzo je uočen i premješten u Pulu, gdje je najprije bio kapelan i duhovni vođa katoličke mладеžи, ističući se i karitativnim radom. U to vrijeme priprema i postiže

Katedrala sv. Vida, Rijeka

Mons. Antonio
Santin

(1923.) doktorat iz socijalnih znanosti. Godine 1931. imenovan je kanonikom, a iduće godine župnikom pulske katedrale. Godine 1933. u 37. godini života izabran je za riječkog biskupa, navodno po preporuci mons. Giovannija Sirottija.

Santin je u Rijeci nastavio politiku svog prethodnika mons. Izidora Saine. Zabranio je upotrebu «scaveta» i hrvatskog jezika u liturgiji, kao i staroslavensku službu Božju pod prijetnjom suspenzije «ipso facto incurrendae», jer piše u odgovoru Svetoj Stolici „Talijani teško podnose upotrebu hrvatskog jezika u crkvama“. Svojim postupcima ozlojedio je hrvatski i slovenski kler i narod u Rijeci i okolini. Kada je 1936. iz Trsta uklonjen biskup Fogar, biskupijom je nekoliko godina privremeno upravljao gorički nadbiskup Carlo Margotti. U međuvremenu se tražio «podoban» nasljednik za Trst. Kocka je pala na Santiniju, koji je 1938. napustio Rijeku postavši tršćansko-koparskim biskupom.

U Trstu nastavlja sa svojom talijanskim politikom. Poradio je na tomu da se njegov prijatelj mons. Sirotti vradi iz Italije te ga imenuje župnikom i kanonikom u Kopru, premda je pripadao porečkoj i pulskoj biskupiji. Iz koparskog sjemeništa uklonio je prefekta vlč. Zvonimira Brumnića, jedinog hrvatskog svećenika koji je tu predavao hrvatski jezik i šalje ga u župu Zrenj gdje živi 1.720 Hrvata i 321 Talijan. Do tada je u toj župi bio vlč. Bele, od kojega je Santin tražio da glavnu misu slavi i propovijeda na talijanskom, «jer nalazimo se u Italiji». Za Hrvate se održavala jedan rana misa, vrlo nezgodna za ljude sa

selama, pa su seljaci dolazili u Trst moliti biskupa da im se stavi jedna kasnija misa. Uzalud su molili. Ljutiti seljak tom prigodom baci pred biskupa molitvenik «Oče budi volja tvoja» uz riječi: «Trideset godina iz njega molim, sad se molite Vil»

Na neke čisto hrvatske župe biskup Santin šalje talijanske svećenike koji ne znaju jezik puka, a na prigovor zašto to radi, odgovara da to čini zato da nauče hrvatski. Na prosvjedno pismo 56 hrvatskih i slovenskih svećenika zbog takve politike, biskup nije odgovorio. U koparskom sjemeništu naši sjemeništari nisu smjeli međusobno razgovarati hrvatski ili slovenski.

Kakva je nacionalistička euforija tada vladala u ženskim samostanima govori ovaj detalj: U jednom samostanu u Veneciji, gdje je kandidatica bila i sestra vlč. Ivana Žufića, djevojke su, ukoliko bi međusobno progovorile hrvatski, za kaznu morale poljubiti pod.

Dugotrajni episkopat biskupa Santina imao je svoje faze i vrijeme sazrijevanja, pa bi bilo nepravedno prikazivati ga samo crnim bojama. On je bio revan, inteligentan i razborit pastir i vrstan propovjednik, koji je brzo shvatio da je fašizam zlo, ne samo za Slavene, nego i za Italiju. Tako je o Božiću 1938. godine u audijenciji predbacio Mussoliniju za nehumane postupke prema Židovima i Slavenima. Pomalo mijenja svoje stavove te 1941. godine odbija zahtjeve fašista da se u crkvama zabrani svaka upotreba hrvatskog i slavenskog jezika. Godine 1943. s ostalim biskupima Julijanske krajine potpisuje memorandum u kojem se osuđuju nasilja nad Hrvatima i Slovincima. U vrijeme Republike «di Saloto» kod šefa vlade u Milanu protestira zbog progona Židova, Slavena i antifašista. Nakon kapitulacije Italije biskup pokazuje spremnost za dijalog s partizanima u Istri, a svećenicima poručuje da «idu k partizanima i spašavaju glave». U vrijeme nacističke vladavine, Santin posjećuje

radne logore, tješi zatočene i na kraju posreduje između Nijemaca i saveznika za spas Trsta.

U vremenu neizvjesnosti o sudbini Istre (1945.-1947.) razumljivo je da se talijanski biskupi i kler zauzimaju da Istra ostane pod Italijom, i to je bio dodatni razlog komunističkih napada na biskupa i svećenike koji nisu s njima surađivali. Santin se 1945. i u Vatikanu zauzimao za spas Trsta i predlagao da barem pola Istre pripadne Italiji. Nakon rata komunisti su bili svjesni da im je Crkva jedina opozicija koju ne mogu ukloniti, pa ne samo u Istri, nego i u cijeloj Jugoslaviji poduzimaju oštре mjere i napade na «klerofašiste», u koje je ubrojen i biskup Santin. Biskup je 1947. od komunista grubo napadnut u Općini i Kopru te se više nije usudio doći u Istru. Zato je Sveta Stolica za hrvatski dio biskupije imenovala administratora, Slovenca dr. Franca Močnika. Ovaj je za svoje delegate imenovao vlč. Božu Milanovića i Leopolda Jurcu.

Mea culpa biskupa Santina

Biskup Santin pod stare dane piše svoje memoare («Al tramonto – ricordi autobiografici di un vescovo», 1978.) u kojima otkriva svoju dušu i neke svoje slabosti. Kad je 1963. na Drugom vatikanskom koncilu potpisivao liturgijsku konstituciju prema kojoj se uvodi narodni jezik u službu Božju, bit će da se sjetio i svojih ispada protiv glagoljanja i upotrebe narodnog jezika u liturgiji. U svojim uspomenama ponizno priznaje: «Nastojao sam biti pravedan i znam kolike pogreške su pratile moj put. Volio bih ponizno priznati da nisu bile svjesne. Želio sam biti dobar pastir po Evanđelju. Ljudska je slabost koji put zasjenila taj lik. Za svaki možebitni loši čin, za loši primjer koji sam dao, ponizno molim Božje i vaše oproštenje». (*Nastavlja se*)

Ileus - crijevna opstrukcija

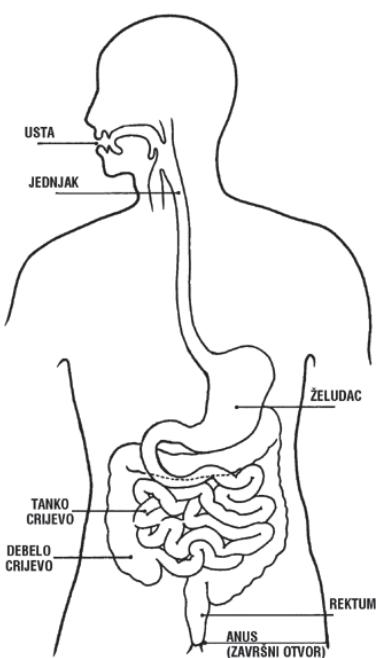
S obzirom na uzroke nastanka, ileus možemo podijeliti u tri osnovne skupine: opstrukcijski, strangulacijski i funkcijski.

Dr. Andrej ANGELINI, specijalist kirurg, Opća bolnica Pula

Ileus je bolest koju karakterizira potpuni ili djelomični prekid prolaska sadržaja kroz probavnu cijev. Vrlo je teška i opasna bolest koja najčešće iziskuje hitan kirurški zahvat. Karakteristični su bolovi u trbuhu tipa kolika (grčeva) uz povraćanje i izostanak stolice. Anamneza se nadopunjuje kliničkim pregledom, laboratorijskom i radiološkom obradom.

S obzirom na uzroke nastanka, ileus možemo podijeliti u tri osnovne skupine: opstrukcijski, strangulacijski i funkcijski.

Opstrukcijski ileus je uzrokovani mehaničkom preprekom prolaza sadržaja kroz probavni sustav. Uzroci mogu biti *ekstraluminarni* (npr. tumori koji izvana pritišću stjenku crijeva, uklještena kila, priraslice od ranijih operativnih zahvata), *intraluminalni* (opstrukcija stranim tijelom, parazitima ili žučnim kamencem) te *intramuralni* (tumori stjenke probavnog sustava, divertikuloza crijeva).

U početnoj fazi potpune crijevne opstrukcije pojačana crijevna peristaltika pokušava nadvladati postojeću prepreku. Radi toga distalno od opstrukcije često se javlja proljev. Kako opstrukcija i dalje perzistira dolazi do nestanka peristaltičnih valova, što će uzrokovati dilataciju crijevnih vijuga i akumulaciju zraka i tekućine iznad mesta zapreke, što će se na radiološkoj snimci trbuha na prazno očitovati kao brojni aerolikvidni nivoi s proširenim crijevnim vijugama iznad mesta zapreke. Akumulacija zraka i tekućine u crijevu „koje ne radi“ odrazit će se i na druge tjelesne sustave. Javlja se dehidracija, hipovolemija (smanjena količina tekućine), poremećaj u elektrolitskom statusu, poremećaj u radu bubrega, porast intraabdominalnog tlaka i smanjenje venskog povratka, što će pogoršati već postojeću hipotenziju (pad krvnog tlaka), u konačnici javlja se oštećenje mikrocirkulacije crijeva te odumiranje crijevne sluznice.

Strangulacijski ileus podvrsta je opstrukcijskog, gdje uz crijevnu opstrukciju postoji i oštećenje cirkulacije u određenom dijelu crijeva. Najčešći uzrok je uklještena kila, *volvulus* (rotacija

pomičnih djelova probavne cijevi oko svoje osi), te *invaginacija* uvlačenje jednog dijela crijeva i drugi.

Funkcijski ileus: ne postoji mehanička opstrukcija, već poremećaj peristaltike (valovi koji tjeraju sadržaj crijeva). Uzroci funkcijskog ileusa jesu intraabdominalne upale, hematomi, smanjena količina kalija, operacijski zahvati, lijekovi (npr. opijati), pa čak i napad žučnih ili bubrežnih kolika. Također i ishemija crijeva može uzrokovati funkcijski ileus.

Liječenje opstrukcijskog ileusa počinje prekidom hranjenja na usta, postavljanjem nazogastrične sonde, nadoknandom tekućine i elektrolita, a kod strangulacije može se davati krv ili plazma. Liječenje takvog ileusa spada pod kiruršku domenu. Ovisno o uzroku ileusa, kirurg će odlučiti o vrsti operativnog zahvata. Najčešći je uzročnik opstrukcijskog ileusa karcinom debelog crijeva.

Liječenje funkcijskog ileusa počinje potpornim mjerama, korekcijom dehidracije i neravnoteže elektrolita te rana mobilizacija i prehrana na usta nakon operativnog zahvata.

Ćakule pod ladonjon

Zaneta: Ben, si votala za Evropu, botra, eli nisil?

Franica: Botra moja, i jeno i drugo...

Zaneta: Ma, čekaj nu. Razbistri mi to jenomalo, da te rivan kapiti.

Franica: Kad san stila zaokružiti vno ča san najzad odlučila – a dugo san se premišjala, pensala i tornala pensati – kemijska ni stila pisati; ti bejati inkjoštro je prišušja, i san tako vni listić brknula u škatulu...

Zaneta: Tantor, sad smo deboto u Evropi.

Franica: Tr vero smo bili uzdavna i zaspravje kus te krstijanske Evrope.

Zaneta: Se pitan ča je ud tega ustalo...

Franica: E, grdo nan se piše ko donašamo zakone kako niki certi u ten, kako ga zovu, naprednen svitu. Mi ne gre u glavu kako je vni dični ministar zdravstva prez rigvarda reka da će za jenu vrs judi vriditi zakon po kojen živjenje počinje ud začeća, a za drugu vrs judi (ki bi bili kako peršone dvajset i prvega stolića) da živjenje počme komoč u peten misecu nošnje eli s prvin plačon diteta...

Zaneta: Lipi moj Boh, rasvitli nan pameti i srca!

Franica: Smo apošto ud te prevelike pameti.

Zaneta: Da ti povidan i tajstu. Pitan ja niki dan ženu ki nosi dvi borše - jenu veću, drugu manju – koliko ur je. ‘Čekajte da udložin te borše pak ču viti.’ ‘A ča nosite u boršam?’ pitan je. ‘U većoj nosin artikule za moje bešće, kućne jubince, a u manjoj špežu za moje dite...’ Znan koliko je ur, ne rabite mi reći, vreda san je rišpondila.

Franica: A ja san čula dvi nonice kako su se spod glasa spominjale i pitale se u strahu, prije nego su dale svoj glas za Uniju – ‘Ki zna ko ćemo dobiti penzion ko ne gremo u Evropsku uniju?’

Zaneta: A ča rečeš za vne pulaštri u saboru ki su – budí šegav a ne štupido – se vrgli jedan dan u penzion da bi si sigurali vele šolde za staros, i su vred zabilji vne brižne penzionate ki nimaju ni za kruh, deboto ni za so...

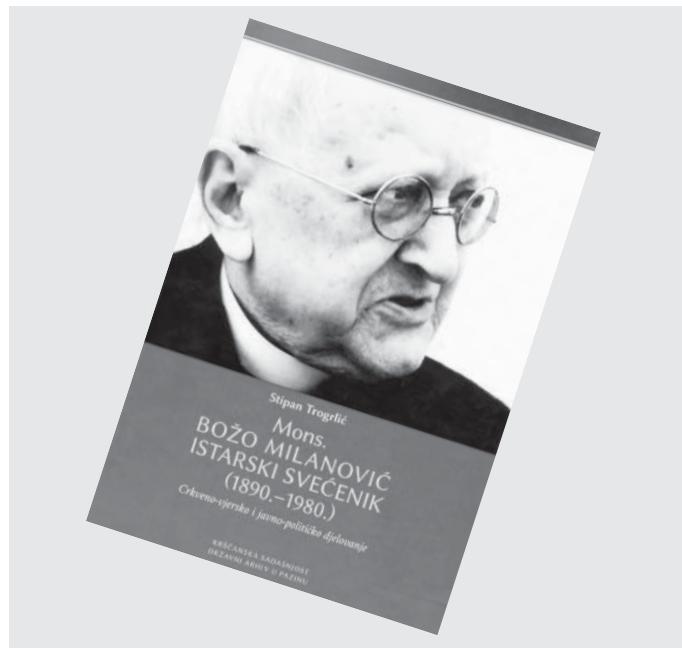
Franica: San ustala deboto prez besid...

Zaneta: To ti se ritko desi.

Franica: Kako i tebi.

S. Trogrlić: Mons. Božo Milanović, istarski svećenik

U izdanju Kršćanske sadašnjosti iz Zagreba i Državnog arhiva u Pazinu lani je izašla knjiga dr. sc. Stipana Trogrlića „Mons. Božo Milanović, istarski svećenik (1890.-1980.)“.

Milanović je bio aktivan u crkvenom i političkom životu skoro sedam desetljeća (od 1907. kada ga susrećemo kao poznatog člana Mahnićeva Hrvatskog katoličkog pokreta, do 1975., kada je navrširši 85 godina zaključio pisanje svojih uspomena uz napomenu da je time po „naravi stvari“ došlo do završetka njegova javnog djelovanja. U tom vremenu u Istri su se izmjenile tri vlasti: austrijska liberalno-gradanska, talijanska fašistička i jugoslavenska komunistička. Svaka je od njih imala svoj model odnosa prema crkveno-vjerskoj i nacionalno-političkoj problematici. Pomno prateći društveno-politička zbiljanja, Milanović je tražio putove kako spriječiti marginalizaciju Katoličke crkve u Istri, dotično kako joj osigurati poziciju aktivnog subjekta u kreaciji te zbilje. Odgojen na tradicijama Mahnićeva katoličkog pokreta kojem je bio cilj „vjerska načela zadojena nacionalnim duhom udahnuti čitavo hrvatskoj Istri“, ostao će vjeran mlađenackim idealima i onda kad ih javno ne bude mogao isticati. Zato je u razmatranju Milanovićeva odnosa prema državnim strukturama, te njegova nastojanja da ih „iskoristi“ za vjerske i nacionalne interese istarskih Hrvata, važno taj odnos povijesno kontekstualizirati, tj. staviti u okvir društvenih prilika unutar kojih se taj odnos profilirao. Metodologijom povijesne znanosti pokušao sam odgovoriti na spomenuto istraživačko pitanje. Prezentirane rezultate ne smatram konačnom istinom o nacionalno-političkom i crkveno-vjerskom životu, bez sumnje najosebujnije pojave istarske društvene scene u 20. stoljeću. (Iz Uvoda, Stipan Trogrlić, Pula, kolovoza 2010.)

Izdavačka kuća JOSIP TURČINOVIĆ d.o.o., Pazin, narudžbe tel. 052/ 624 342

Prodavaonice: * PAZIN, A. Kalca 2, tel. 052/ 621 082

* PULA, Dantev trg 1, tel. 052/ 216 498

SVETA FOŠKA S prošlogodišnje proslave blagdana Sv. Foške kod zaseoka Batvači u Vodnjanskom dekanatu. To je izuzetna trobrodna predromanička bazilika iz 7. st. s freskama iz 11./12. st. Polovicom veljače brojni vjernici tradicionalno hodočaste u ovu crkvu. Već je biskup Giacomo Filippo Tomasi zapisao da se Sv. Foški pridaje moć ozdravljenja.

**Sljedeći broj Ladonje izlazi 11. ožujka
Dobra ruka: Paulina Fabac 200 kn**